

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ-ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

* ΠΩΣ ΦΘΑΣΑΜΕ ΣΤΗΝ 28η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940 (Β. Κ. Σταθάκη)	233
* ΠΤΥΧΕΣ ΑΠΟ ΤΑ «ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ» ΤΟΥ 1940 (Γ.Α.Π.)	239
* ΕΛΑ ΕΣΥ (Ποίημα Στέργιου Δημούλη)	242
* Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΜΕΝΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (Καθηγ. Χριστοφ. Διακοπούλου)	243
* ΙΚΕΣΙΑ (Ποίημα Ε.Λ.Κ.)	247
* ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΝΕΑ ΤΑΞΗ (Γ.Α. Παπαδημητρίου)	248
* ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΓΝΩΣΕΩΣ (Θ.Β. Κετσέα)	254
* ΚΙ ΑΚΟΜΗ ΜΙΑ ΑΝΟΙΞΗ (Ποίημα Α. Σταυρίτη)	256
* ΗΜΕΡΙΔΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ (Χ.Γ)	257
* ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ: ΟΙ ΑΛΛΟΙ (Ηρ. Παπαβασιλείου)	258
* ΣΧΟΛΙΑ (Τομέως Τύπου τής Χ.Ε.Ε.)	259
* ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (Μ. Παπαγεωργίου)	263
* ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ	264

ΕΤΟΣ 62ov

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1999

ΑΡΙΘ. 604

ΔΡΧ. 200

«ΑΚΤΙΝΕΣ»

Επιστήμη - Φιλοσοφία - Κοινωνικά Ζητήματα -
Γράμματα - Τέχνη

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ «ΑΚΤΙΝΩΝ»

ΤΟΜΟΙ: 1938-1997

Επιμέλεια

ΒΑΣ. Χ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΚΤΙΝΩΝ»
ΑΘΗΝΑ 1998

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ»

Έτος 62ον

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1999

Άριθ. 604

ΠΩΣ ΦΘΑΣΑΜΕ ΣΤΗΝ 28η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940

Α'

Ἡ ἀπρόκλητος ἐπίθεση τῆς Ἰταλίας τὴν αὐγὴ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940, τὴν ἐπέτειο τῆς ὁποίας εορτάζουμε καὶ πάλιν, θέτει τὸ ἐρώτημα γιὰ τὶς σχέσεις τῶν δύο χωρῶν, καὶ εἰδικώτερα γιὰ τὶς διαθέσεις τῆς Ἰταλίας ἐναντὶ τῆς Ἑλλάδας, τὶς δεκαετίες πού προηγήθηκαν τῆς ἀπ' εὐθείας προσβολῆς ἐκ μέρους τῆς πρώτης κατὰ τῆς ἀκεραιότητος τῆς χώρας μας. Ἀσφαλῶς τὸ πολεμικὸ κλίμα, τὸ ὁποῖο ἐπικρατοῦσε τὸ καλοκαίρι τοῦ 1940 στὴν Εὐρώπῃ μὲ τὶς ἀλλεπάλληλες νίκες τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ ἐπετάχυνε τὴν λήψη τῆς τελικῆς ἀποφάσεως ἐκ μέρους τοῦ Μουσσολίνι -καὶ ἐν ἀγνοίᾳ, ὡς γνωστόν, τοῦ συνεταίρου του Ἀδόλφου Χίτλερ- γιὰ τὴν ἄμεση ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου του μὲ σκοπὸν τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἐπεκτατικῶν του προθέσεων.

Ἡ Ἰταλία, τὸ θέρος τοῦ 1940, δὲν εἶχε ἱστορία ὡς ἐνιαῖο συγκροτημένο κράτος περισσότερο ἀπὸ 70 ἔτη, δεδομένου ὅτι μόλις τὸ 1870, κατὰ τὴν διάρκειά του γαλλογερμανικοῦ πολέμου ἐγίνε ἐφικτὴ ἡ ἐνοποίηση τῶν κρατιδίων τῆς ἰταλικῆς χερσονήσου, τὴν ὁποία εἶχε δέβαια ἐπιχειρήσει στὶς ἀρχὲς τοῦ ἸΘ' αἰῶνα ὁ Μέγας Ναπολέων, γιὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν δικῶν του προσωπικῶν φιλοδοξιῶν, καὶ ἡ ὁποία δὲν ἐτελεσφόρησε τότε μετὰ τὴν συντριβὴν του στὸ Βατερλώ τὸ 1815. Ἐκτοτε καὶ μετὰ τὴν συνθήκην τῆς Βιέννης καὶ μέχρι τῆς ἐνοποιήσεώς των τὸ 1870 τὰ

κρατίδια τῆς ἰταλικῆς χερσονήσου παρέμεναν ἀνεξάρτητα, ὑπὸ τὴν διακριτικὴν ἐπιρροὴν τῶν Ἀψβούργων.

Ἡ ἐνοποίηση ὅμως τῆς χώρας τὸ 1870, ὅταν ἐπιτεύχθηκε, ἐγέννησε παράλληλα καὶ τὴν μεγάλην ἰδέαν τῆς ἀναδείξεώς της σὲ μεγάλη δύναμιν καὶ στὴν ἀπόκτησιν καὶ ἀποικιῶν στὴν Ἀφρική σὲ ἀντιγραφὴ τῶν Γάλλων, καὶ τῶν Ἀγγλων, ἀλλὰ καὶ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Βέλγων, οἱ ὁποῖοι εἶχαν προηγηθεῖ καὶ εἶχαν σχεδὸν κατακτήσει τὴν μαύρην ἤπειρον.

Τὴν ἴδια ἐποχὴ περιέπου στὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειο, τὴν ὁποία οἱ Ἴταλοι θεωροῦσαν τμῆμα τῆς *Mare nostrum*, στὴν πρώτη δεκαετία τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα, ἀνεπτύσσεται ἓνα πνεῦμα ἀναδημιουργίας καὶ ἀνασυγκροτήσεως τοῦ ἐθνικοῦ δυναμικοῦ στὴν ἐλεύθερην Ἑλλάδα, πού μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀποσκοποῦσε στὴν ρεβάνς γιὰ τὸν ἀτυχή πόλεμον τοῦ 1897 καὶ στὴν συνέχεια στὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ μεγαλύτερου τμήματος τοῦ ὑποδοῦλου ὑπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς Ἑλληνισμοῦ, πού ἐπιτεύχθηκε μὲ τοὺς νικηφόρους βαλκανικοὺς πολέμους 1912-13.

Ἐνα χρόνον ἐνωρίτερα, τὸ 1911, εἶχε προηγηθεῖ ὁ τουρκοῖταλικὸς πόλεμος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπεκράτησαν οἱ Ἴταλοι, μὲ κερδοφόρο γιὰ αὐτοὺς ἀποτέλεσμα τὴν ἀπόσπασιν τῶν ἐλληνικοτάτων στὸ Ν.Α. Αἰγαῖο Δωδεκανήσων καὶ τῆς Λιβύης στὴν δόρειο Ἀφρικὴ ἀπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν.

Β'

Πρώτη εκδήλωση του άνθελληνικού πνεύματος εκ μέρους της Ιταλίας ήταν, κατά την διάρκεια των διαβουλεύσεων για την σύναψη της συνθήκης του Λονδίνου τον Μάιο του 1913, η επίμονος απαίτηση της Ιταλίας και της Αυστροουγγαρίας για την ίδρυση του αλβανικού κράτους, του οποίου τα όρια θα καθορίζοντο από διεθνή επιτροπή, με μόνον κριτήριο για την εξακρίδωση του εθνολογικού χαρακτήρα των κατοίκων, την γλώσσα. Ορίζεται δε ότι η επιτροπή αυτή θα έπρεπε να τελειώσει το έργο της τα τέλη Νοεμβρίου 1913. Αποτέλεσμα των πιέσεων των Δυνάμεων ήταν σε αντίσταθμισμα της προσαρτήσεως της αλβανόφωνης περιοχής του Κοσσυφοπεδίου με απαίτηση της Ρωσίας στην Σερβία, η επέκταση της αλβανικής επικράτειας στον Νότο. Ύστερα από αυτήν την τροπή των πραγμάτων, η επιτροπή όρισε τη θέση των νοτίων συνόρων της νεοπαγούς Αλβανίας, υπό την συνεχή πίεση και τις απειλές της Ιταλίας, εξέδωσε στις 17 Δεκεμβρίου 1913 την απόφασή της, βάσει της οποίας παρεχωρείτο στην Αλβανία ολόκληρος ή βόρειος Ήπειρος, ή οποία είχε απελευθερωθεί από τον ελληνικό στρατό και κατείχετο ήδη από αυτόν. Η απόφαση αυτή, η οποία γνωστοποιήθηκε επίσημα στην ελληνική κυβέρνηση στις 13 Φεβρουαρίου του 1914 όριζε ότι η αποχώρηση του ελληνικού στρατού από την βόρειο Ήπειρο έπρεπε να συντελεσθεί μέχρι τις 31 Μαρτίου 1914, πράγμα το οποίο και έγινε.

Εν τῷ μεταξύ τα τέλη Αυγούστου 1914 κηρύσσεται ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος, κατά τον οποίον η Ιταλία, παρά το γεγονός ότι είχε συνάψει συμμαχία με τις κεντρικές αυτοκρατορίες, την Γερμανία και την Αυστροουγγαρία, κράτησε στάση καιροσκοπική. Και όταν με την εξέλιξη των πολεμικών επιχειρήσεων τα πράγματα έδειχναν ότι η πλάστιγγα έκλινε προς τις δυνάμεις της Entente Cordiale, τότε συνεμάχησε με αυτές, για να βρεθεί στο τέλος του πολέμου στο στρατόπεδο των νικητών και να έχει λόγο στο συνέδριο της ειρήνης για την διεύθυνση των πρα-

γμάτων τόσο στον ευρωπαϊκό χώρο όσο και στις περιοχές της Έγγυς και Μέσης Ανατολής. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι μεταξύ των άλλων ανταλλαγμάτων, τα οποία ύστερα από επίμονες διαπραγματεύσεις μεταξύ Ιταλίας και Μεγάλης Βρετανίας σε ώρες δύσκολες για τους συμάχους, για την προσχώρηση της Ιταλίας στην Entente Cordiale, ο πρωθυπουργός της Αγγλίας Λόυδ Τζώρτζ υποσχέθηκε την περιοχή της Σμύρνης στην Ιταλία, κατά την διάσκεψη στον Άγιο Ιωάννη της Μωριέννης.

Έτσι λοιπόν μετά την ήττα των Κεντρικών Αυτοκρατοριών και των συμμάχων αυτών, της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Βουλγαρίας, κατά την διάρκεια των διαβουλεύσεων για την ύπογραφή των συνθηκών ειρήνης με τις ήττηθείσες χώρες, η Ιταλία προέβαλε τις αξιώσεις της, παρά το γεγονός ότι η στρατιωτική συμμετοχή της στις πολεμικές επιχειρήσεις ήταν μάλλον άσημαντη (ας ληφθεί υπ' όψη η πανωλεθρία των Ιταλών στο Καπορρέτο), για έδαφικές κατακτήσεις σε περιοχές -όπως η Μικρά Ασία- για τις οποίες δεν διέθετε κανέναν ιστορικό τίτλο.

Οι υπερβολικές αυτές αξιώσεις της Ιταλίας για την Μικρά Ασία, το Δωδεκανησιακό και η τύχη της Βορείου Ηπείρου υπήρξαν την περίοδο εκείνη 1919-20 θέματα για προστριβές με τους Ιταλούς. Ο Έλευθεριος Βενιζέλος, πρωθυπουργός της Ελλάδας τότε, αποβλέπων στην μείωση των αντιδράσεων συνεχίζει τις διαπραγματεύσεις για την εξεύρεση τρόπου αντιμετώπισης των διαφορών των δύο χωρών. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι απαιτήσεις των Ιταλών στην Μικρά Ασία και η κατοχή των Δωδεκανήσων ήταν ακριβώς αντίθετες με την αρχή των εθνοτήτων και της αυτοδιαθέσεως των λαών, που είχε θέσει ο πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Γ. Ουίλσον ως βάση για την διεύθυνση των συνόρων μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών και εκείνων στη Μέση Ανατολή.

Προς τούτο ο Βενιζέλος επισκέπτεται τον Δεκέμβριο 1918 την Ρώμη για διαπραγματεύσεις, που συνεχίσθηκαν τον Ιούνιο 1919 στο

Παρίσι με κατάληξη την ύπογραφή της γνωστής συμφωνίας Βενιζέλου - Τιτόνι (ύπουργου των εξωτερικών της Ιταλίας στην κυβέρνηση Νίττι). Κατά τα περιλαμβανόμενα στην συμφωνία αυτήν η Ιταλία απέδεχτο την παραχώρηση της Βορείου Ηπείρου, συμπεριλαμβανομένης και της περιοχής της Κορυτσάς στην Ελλάδα, ενώ η δεύτερα ανέγνωριζε τις ιταλικές αξιώσεις επί του Αιυώνα και παρεδέχτο διεθνή έντολή της Ιταλίας για ιταλικό προτεκτοράτο στο σύνολο της Άλβανίας, καθώς και διαρκή ουδετερότητα στο στενό της Κερκύρας. "Οσον άφορά την Δωδεκάνησο ή Ιταλία έδέχτο την παραχώρηση των νησιών στην Ελλάδα, πλην της Ρόδου. Τήν τύχη της τελευταίας έξαρτούσε ή συμφωνία από το τί θα έπραττε ή Άγγλία για την Κύπρο. Θά διενεργεϊτο δημοψήφισμα στην Ρόδο, αν ή Κύπρος παρεχωρεϊτο από τους Άγγλους στην Ελλάδα. Επίσης ή Ελλάδα ανέγνωριζε τις διεκδικήσεις της Ιταλίας στην Μικρά Άσία, ειδικώς στην κοιλάδα του Μαιάνδρου ποταμού. Η έφαρμογή της συμφωνίας έξαρτάτο από την ικανοποίηση της Ιταλίας επί των αξιώσεών της.

Αυτή ακριβώς ή άοριστία της αίρέσεως άποτελοΐσε και το άσθενές σημείο της συμφωνίας. Στην πραγματικότητα ή έφαρμογή της έξαρτάτο από την καλή θέληση της Ιταλίας. Τοΐτο άλλωστε και συνέβη. Η διάδοχος κυβέρνηση Τζιολιττι με ύπουργό των έξωτερικών τον κόμητα Σφόρτζα ένα έτος μετά την ύπογραφή της έν λόγω συμφωνίας και ακριβώς τις παραμονές της ύπογραφής της συνθήκης των Σεβρών τον Ιούνιο του 1920 έκρινε ότι δέν ικανοποιήθηκαν τα ιταλικά συμφέροντα και ως εκ τούτου θεωροΐσε ότι δέν ύφίστανται για την Ιταλία οι δεσμεΐσεις, που άπερρεαν από την συμφωνία Βενιζέλου-Τιτόνι.

Έξ άλλου πρέπει να ληφθει ύπ' όψη ότι ουτε προς στιγμή δέν έπαυσε ή ύπονόμευση της ελληνικής έκστρατείας στην Μικρά Άσία από τους Ιταλούς, ουτε άκόμη και κατά την περίοδο, κατά την όποία εφάινοντο ότι είχαν διευθετηθει οι μεταξΐ των δύο χωρών διαφο-

ρές. Άλλά πάντως μετά την πτώση της κυβερνήσεως Νίττι (ύπουργός του όποίου ήταν ό Τιτόνι) δέν έτηροΐντο ουτε καν τα προσήματα. Ήταν τόσοσ εμφανής ή εϋμενής προς τους Τούρκους στάση των Ιταλών, ώστε προκάλεσε την Βρεταννική αντίδραση. Ένδεικτικό είναι τηλεγράφημα του τότε βρεταννού ύπουργού των έξωτερικών λόρδου Κώρζον προς τον Ιταλό όμολόγο του κόμητα Σφόρτζα, με το όποιο καταγγέλλει την ιταλική στάση: «Άπό παντού μās πληροφοροΐν ότι οι Ιταλοι θεβαιώνουν τους Τούρκους ότι τους ύποστηρίζουν κατά την αντίστασή των στην έφαρμογή της συνθήκης ειρήνης (πρόκειται για την συνθήκη των Σεβρών). Ένω στην Άνατολή από αξιόπιστες πηγές πληροφοροΐμεθα ότι Ιταλοι πράκτορες βρίσκονται σε στενή έπαφή με τους άντάρτες του Μουσταφά Κεμάλ. Είπα (ό Κώρζον) στον κόμητα Σφόρτζα ότι θα μποροΐσα να κατανοήσω μιá τέτοια πολιτική, ως τυχόν εμπνεομένη από ένδιαφέρον για την έξυπνρήτηση των ιταλικών συμφερόντων, έν προήρχετο από ανεξάρτητη, ουδετέρα ή έχθρική δύναμη. Άλλά δέν μπορω να κατανοήσω τοΐτο, όταν προέρχεται από μέλος της Συμμαχίας, το όποιο συνεπολέμησε και έκέρδισε τον πόλεμο και συνεχίζει εκτοτε να συναντάται με τα άλλα μέλη της συμμαχίας σε φιλικές συνδιασκέψεις. Και το όποιο μόλις προόλίγον ύπέγραψε επί ιταλικού έδάφους σχέδιον συνθήκης με την Τουρκία».

Κατόπιν τούτου ό Σφόρτζα αναγκάσθηκε μεν να αναγνωρίσει την ύποχρέωση της χώρας του να εϋθυγραμμισθει με τις άπόψεις των λοιπών μελών της Συμμαχίας, πλην όμως έξακολουθοΐσε να διατηρει σοβαρές άμφιβολίες για τις άποφάσεις των Συμμάχων στα θέματα της Θράκης και της Σμύρνης. Παρά ταΐτα στην διάρκεια αυτής της μεταβατικής περιόδου οι Ιταλοι άπέστειλαν στρατιωτικές δυνάμεις στην Μικρά Άσία, χωρίς να έχουσ την σύμφωνη γνώμη της βρεταννικής και γαλλικής κυβερνήσεως.

Η ένέργεια αυτή των Ιταλών προκάλεσε την αντίδραση του βρεταννού πρωθυπουργού

Λουδ Τζώρτζ, ό όποιοσ έτόνισε τήν διαφορά τών ιταλικών βλέψεων στήν μικρά Άσία έναντι τών έλληνικών δικαίων στήν περιοχή αυτή: «*Στήν Σμύρνην και στήν γύρω περιφέρεια της υπάρχει μέγας έλληνικός πληθυσμός, ένω στήν Μικρά Άσία δέν υπάρχει τό παράπαν ιταλικός πληθυσμός. Και ή Ιταλία ουδέν δικαίωμα κατοχής είχε στήν περιοχή αυτήν*». Παρά ταύτα ή διαφωτιστική αυτή παρέμβαση του βρετανού πρωθυπουργού σέ ουδένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα κατέληξε. Για μία ακόμη φορά άφέθησαν τά ζητήματα νά συζητηθούν έκ νέου.

Γ'

Η περίοδος 1920-22 χαρακτηρίζεται ώς περίοδος αστάθειας στήν πολιτική σκηνή τής Ιταλίας με συχνές κυβερνητικές μεταβολές, για νά καταλήξει τό φθινόπωρο του 1922, που συμπύπτει με τήν κατάρρευση του μικρασιατικού μετώπου, στήν επικράτηση του φασιστικού κόμματος και τήν άνοδο στήν έξουσία του Μουσσολίσι. Στήν συνέχεια ακολουθει ή πολύμηνος διάσκεψη στήν Λωζάνη, για τόν καταρτισμό τής συνθήκης ειρήνης μεταξύ τών τέως συμμάχων και τής κεμαλικής Τουρκίας. Η Ιταλία του Μουσσολίσι επεδίωκε τήν περίοδο εκείνη νά διατηρήσει καλές σχέσεις με τήν Άγγλία και τήν Γαλλία και δέν προέβαλε υπερβολικές αξιώσεις κατά τήν διάρκεια τών διαπραγματεύσεων, άρκεσθεισα μόνον στήν κατακύρωση και τήν ένσωμάτωση τών Δωδεκανήσων στο ιταλικό στέμμα, παραπονόμενη ότι περιορίσθηκε στο ελάχιστο τών διεκδικήσεών της. Όμως στήν διάσκεψη τών Μουδανιών τόν Οκτώβριο του 1922, όπου καθωρίζετο ή τύχη της Ανατολικής Θράκης οι Ιταλοί και πάλιν έδειξαν τά άνθελληνικά των αισθήματα εύθυγραμμίζόμενοι με τους Γάλλους στήν άποδοχή τών αξιώσεων του Κεμάλ, που συνετέλεσε στήν άμαχητι παράδοση αυτής στοίς Τούρκους.

Και αυτά μέχρις ότου έδραιωθεί τό καθεστώς του Μουσσολίσι στήν Ιταλία. Διότι μόλις είχε παρέλθει ένας μήνας από τήν υπογραφή τής συνθήκης τής Λωζάννης, δημιουργήθηκε ένα σοβαρό έπεισόδιο μεταξύ Ιταλίας και Ελλάδας, τό όποιο άπειλήσε νά οδηγήσει τόν τόπο σέ νέες περιπέτειες*.

Τόν Δεκέμβριο του 1919 ό Λουδ Τζώρτζ και ό Κλεμανσώ είχαν καταλήξει σέ συμφωνία για τήν ίδρυση διεθνούς όργανου, προς τό όποιο θα παρελέμποντο προς εξέταση ή ρύθμιση τά προκύπτοντα θέματα από τήν εφαρμογή τών συνθηκών ειρήνης. Τό όργανο αυτό, που ονομάσθηκε Πρεσβευτική Διάσκεψη, στο όποιο μετείχαν εκπρόσωποι τών μεγάλων δυνάμεων άρχισε τις εργασίες του τόν Ιανουάριο του 1920.

Μεταξύ τών άλλων θεμάτων που άπησχόλησαν τήν Πρεσβευτική Διάσκεψη ήταν και εκείνο τής Βορείου Ηπειρου, με τήν κατακύρωση τής ελληνικής αυτής επαρχίας, με τήν άπόφαση τής 9 Νοεμβρίου 1921 στο νέο κράτος τής Άλβανίας και τήν άναγνώριση ορισμένων διπλωματικών προνομίων τής Ιταλίας στήν χώρα αυτή, τά όποια έκμεταλλεύθηκε ή τελευταία και έξεδήλωσε τις επιφυλάξεις της για τήν οριστική χάραξη τών συνόρων του νέου κράτους με τήν Ελλάδα και τήν Γιουγκοσλαβία. Προς εφαρμογή τής αποφάσεως αυτής ορίσθηκε διασυμμαχική επιτροπή για τήν περίπτωση τών έλληνοαλβανικών συνόρων έξ ένός Άγγλου, Γάλλου, Ιταλού, Έλληνας και Άλβανού εκπροσώπου, υπό τήν προεδρία του Ιταλού στρατηγού Enrico Tellini.

Οι εργασίες τής επιτροπής άρχισαν τό φθινόπωρο του 1922 και διεκόπησαν λόγω του χειμώνα για νά επαναληφθούν τόν Μάιο του 1923. Τόν Αύγουστο του ίδιου έτους όμως βρέθηκαν δολοφονημένοι επί ελληνικού έδάφους, πλησίον τών έλληνοαλβανικών συνόρων ό στρατηγός Tellini και τρεις άλλοι ιταλοί αξιωματικοί, ό διερμηνέας των και ό οδηγός του αυτοκινήτου. Διετάχθησαν από ελληνικής πλευράς άνακρίσεις για τόν έντοπισμό τών δραστών, ένω ένήμερώνετο ή ιταλική πρε-

* Για τό έπεισόδιο αυτό έχει κάνει λόγο ό συνεργάτης τών «Ακτίων» κ. Γεώργιος Παπαδημητρίου σέ άρθρο του με τίτλο «Τά δύο τελεσίγραφα» («Ακτίνες» 1998, σ. 255).

οβεία για τὰ ληφθέντα μέτρα. Οἱ ἐνέργειες αὐτὲς ὅμως δὲν ἐθεωρήθησαν ὡς ικανοποιητικές για τὸν Μουσοσολίνι, ὁ ὁποῖος ὅσο περνοῦσε ὁ χρόνος τόσον καὶ περισσότερο ἐξοργίζετο ἢ προσεποιεῖτο τοῦτο, ἂν δεχθεῖ κανεὶς τὴν σοβαρῶς ὑποστηριχθεῖσα ἄποψη ὅτι τὸ ἔγκλημα ἦταν προσχεδιασμένο ἀπὸ τὸν ἴδιον.

Ἀκολούθησε ἡ ἐπίδοση ἀπὸ τὸν Ἴταλὸ πρέσβυ τελεσιγράφου πρὸς τὴν ἑλληνικὴ κυβέρνηση μὲ 24ωρη προθεσμία, τὸ ὁποῖο περιεῖχε ἐπτὰ αἰτήματα προκλητικὰ για τὴν ἰταμότητά των. Ἐξ αὐτῶν ἡ ἑλληνικὴ πλευρὰ ἐδέχθη τὰ τέσσερα, ἀπέρριψε ὅμως τὴν ἀξίωση τῶν Ἴταλῶν νὰ μεταῶσει ὁ στρατιωτικὸς ἀκόλουθος τῆς ἰταλικῆς πρεσβείας στὶς ἀνακριτικὲς ἀρχές, τὴν καταδίκη εἰς θάνατον τῶν ἐνόχων καὶ τὴν πληρωμὴ ἀποζημιώσεως ἐκ 50.000.000 λιρετῶν.

Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνηση ἠρνεῖτο ὁποιαδήποτε εὐθύνη για τὸ ἔγκλημα ἐκ μόνου τοῦ γεγονότος ὅτι τοῦτο διεπράχθη σὲ ἑλληνικὸ ἔδαφος καὶ προειδοποίησε τὴν Ἴταλία, ὅτι εἰάν παρίστατο ἀνάγκη θὰ προσέφευγε στὴν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν. Ὁ Μουσοσολίνι ἀντὶ ἀπαντήσεως διέταξε μίαν ἰσχυρὴ μοίρα τοῦ στόλου του, ἡ ὁποία κατὰ παράδοξο σύμπτωση εὐρίσκετο σὲ ἐτοιμότητα στὸν λιμένα τοῦ Μπάρι, νὰ καταπλεύσει στὴν Κέρκυρα στὶς 31 Αὐγούστου 1923 καὶ νὰ ἀξιῶσει τὴν ὑποστολὴ τῆς ἑλληνικῆς σημαίας καὶ τὴν παράδοση τῆς νήσου. Στὴν ἄρνηση τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν νὰ συμμορφωθοῦν μὲ τὶς παράλογες ἰταλικὲς ἀπαιτήσεις, ἀκολούθησε βομβαρδισμὸς τῆς πόλεως μὲ θύματα 15 νεκροὺς καὶ 35 τραυματίες. Ὁ βομβαρδισμὸς τῆς Κέρκυρας, ἀνεξάρτητα τῆς βαρβαρότητάς του ὡς μέτρου, ἀφέλησε σημαντικὰ τὴν ἑλληνικὴ ὑπόθεση, διότι προκάλεσε παγκόσμια συγκίνηση καὶ μετεῶπισε τὸ διεθνὲς ἐνδιαφέρον ἀπὸ τοῦ θέματος τὸ ὁποῖο γεννήθηκε ἀπὸ τὴν ἐγκληματικὴ ἐνέργεια στὴν Κακαδιά, στὸ θέμα τῆς ἀπρόκλητης πολεμικῆς ἐνέργειας ἐναντίον ἀνοχυρῶτου πόλεως καὶ μὲ τόσα θύματα καὶ μάλιστα γυναικόπαιδα. Ἡ Ἴταλία δρέθηκε ἔτσι ὑποχρεωμένη νὰ προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσει τὴν πράξη της καὶ ἀναγκάσθηκε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή νὰ δηλώσει στὴν ΚΤΕ, ὅτι δὲν ἀπέβλεπε στὴν κατάληψη τῆς νήσου καὶ οὔτε ἡ ἐνέργειά της εἶχε πολεμικὸ χαρακτήρα, ἀλλὰ ἀποσκοποῦσε μόνον στὴν ἄσκηση πιέσεως για τὴν ἀποδοχὴ τῶν αἰτημάτων της.

Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνηση προσέφυγε στὴν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν στηριζομένη στὰ σχετικὰ ἄρθρα τοῦ ἰδρυτικοῦ χάρτου της μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι: *«Μία μεγάλη δύναμη ὑπὸ συνθήκες ἐντυπωσιακῆς κτηνωδίας εἶχε παραβεῖ τὰ ἄρθρα τῆς Συνθήκης μὲ τὴν ἐφαρμογὴ δίαις ἐναντίον μικρᾶς χώρας».*

Ἡ προσφυγὴ αὐτὴ συζητήθηκε στὴν 4ῃ ἐτήσια συνέλευση τῆς ΚΤΕ, κατὰ τὴν ὁποία ὁ Ἴταλὸς ἀντιπρόσωπος ἐπέμενε ὅτι ἡ ΚΤΕ ἦταν ἀναρμόδια για τὸ ζήτημα αὐτό. Ὁ Βρεταννὸς ἀντιπρόσωπος ἐπικατέστηκε τὸν καταστατικὸ χάρτη τοῦ διεθνοῦς αὐτοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τὴν συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν καὶ ἔφερε σὲ δύσκολη θέση τὸν Ἴταλὸ καὶ Γάλλο ὁμόλογό του, ὁ τελευταῖος τῶν ὁποίων ἐμφανίσθηκε συμμεριζόμενος τὶς ἰταλικὲς ἀπόψεις.

Τελικὰ ἐγίνε ἀποδεκτὸ ἓνα συμβιβαστικὸ σχέδιο τὸ ὁποῖο στὰ περισσότερα σημεῖα ἐδέχετο τὰ αἰτήματα τῶν Ἴταλῶν. Μετὰ τὴν ρύθμιση αὐτὴν τὰ ἰταλικά στρατεύματα ἀπεχώρησαν στὶς 27 Σεπτεμβρίου ἀπὸ τὴν Κέρκυρα. Τὸ διαφαινόμενο συμπέρασμα ἀπὸ τὴν ἱστορία αὐτὴν εἶναι ὅτι, ἀπὸ τὸ σκηνοθετημένο αὐτὸ ἐπεισόδιο ἐπιδίωξη τοῦ Μουσοσολίνι ἦταν ἡ μετατροπὴ τῆς προσωρινῆς καταλήψεως τῆς Κέρκυρας σὲ μόνιμη ἰταλικὴ κατοχή, ὅπως εἶχε γίνει πρὸ 12 ἐτῶν μὲ τὴν περίπτωση τῶν Δωδεκανήσων. Ἐν τελικὰ ὑπεχώρησαν οἱ Ἴταλοὶ τοῦτο τὸ ἔκαμαν μόνον ἐκ τοῦ φόβου ὅτι ἡ Ἀγγλία δὲν θὰ ἐδέχετο τὴν μεταβολὴ τοῦ καθεστώτος τῆς Κερκύρας.

Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ὁ Μουσοσολίνι δὲν ικανοποιήθηκε ἀπὸ τὴν ὅλη ἐξέλιξη τοῦ ζητήματος καταφερόμενος κατὰ τῆς ΚΤΕ καὶ τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, τὴν ὁποίαν θεωροῦσε ὑπεύθυνη για τὴν ἐναντίον του διεθνή κατακραυγὴ, ἀλλὰ ταυτόχρονα κατανοοῦσε ὅτι δὲν τὸν συνέφερε πρὸς τὸ παρὸν νὰ βρίσκεται σὲ διαμάχη μὲ τὴν διεθνή κοινότητα. Ἀποτέ-

λεσμα τῶν ἀναθεωρημένων αὐτῶν σκέψεων του ἦταν νὰ ἐπιδιώξει τὸ ταχύτερον τὴν ἀποκατάσταση φιλικῶν σχέσεων μὲ τὶς ἄλλες δυνάμεις, ἀναμένοντας εὐθετώτερους καιροὺς γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν φιλοδόξων σχεδίων του.

Δ'

Σὲ αὐτὴν τὴν ἀναθεωρημένη τακτικὴ τοῦ Μουσσολίνι ἐντάσσεται καὶ ἡ ὑπογραφεῖσα τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1928 συνθήκη φιλίας καὶ εἰρηνικῆς διευθετήσεως τῶν ὑφισταμένων μεταξὺ Ἑλλάδας καὶ Ἰταλίας διαφορῶν, τὸ ὁποῖο ἐκυρώθη παμφηρεῖ ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ Βουλὴ.

Τὸ ἐλληνοἰταλικὸ αὐτὸ σύμφωνο φιλίας εἶχε λήξει τὴν 30 Σεπτεμβρίου 1939. Στὴν διάρκεια τῆς ἰσχύος τοῦ συμφώνου αὐτοῦ ἡ ἐλληνικὴ πλευρὰ ἀπέφυγε ὄχι μόνον κάθε προστριβὴ ἀλλὰ καὶ τὴν ἐλάχιστη ἀφορμὴ δυσαρρέσκειας μὲ τὴν Ἰταλία. Ὅταν ὅμως τὴν Μεγάλῃ Παρασκευῇ τοῦ 1939, ἕξι μῆνες πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἰσχύος τοῦ συμφώνου φιλίας μεταξὺ Ἑλλάδας καὶ Ἰταλίας, ἡ κατάληψη τῆς Ἀλβανίας ἀπὸ τὴν Ἰταλία προκάλεσε εὐλογη ἀνησυχία στὴν ἐλληνικὴ Κυβέρνηση, τότε αὐτὴ ἔσπευσε αὐθιμερὸν νὰ ζητήσῃ τὴν ἐγγύηση τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ἐναντι κινδύνου προσεχοῦς ἰταλικῆς ἐπιθέσεως.

Τὴν ἐπομένῃ τοῦ ἐλληνικοῦ διαδήματος πρὸς τὴν Γαλλία καὶ τὴν Ἀγγλία ὁ Μουσσολίνι ἔσπευσε νὰ κάμῃ ὑποκριτικὰ καθησυχαστικὰ δηλώσεις λέγοντας: *«Κάθε φήμη ἢ ὁποῖα ἐκυκλοφόρησε, ἢ ἐνδέχεται νὰ κυκλοφορήσῃ περὶ δῆθεν ἰταλικῆς ἐνεργείας ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος εἶναι ψευδής. Τέτοια φήμη μόνον ἀπὸ κακόβουλους πράκτορες μπορεῖ νὰ προέλθῃ. Ἡ φασιστικὴ Ἰταλία ἐπιβεβαιώνει τὴν πρόθεσίν της νὰ σεβασθῇ κατὰ τὸν μᾶλλον ἀπόλυτον τρόπον τὴν ἐδαφικὴ ἀκεραιότητα τῆς ἡπειρωτικῆς καὶ νησιωτικῆς Ἑλλάδας. Ἡ θέληση τῆς φασιστικῆς Ἰταλίας εἶναι νὰ διατηρῇ ἐγκάρδιες σχέσεις φιλίας, πού συντελοῦν στὴν σύσφιξη τῆς ἐνότητος τῶν δύο χωρῶν. Εἶναι δὲ διατεθειμένη νὰ παράσχει συγκεκριμένες ἀποδείξεις τῆς θελήσεως αὐτῆς».*

Ἀκολούθησαν καὶ ἄλλες παραπλανητικὰς δηλώσεις τῆς ἰταλικῆς ἡγεσίας στὶς 10 Ἰουνίου 1940 (ἡμέρα ἐξόδου τῆς Ἰταλίας στὸν πόλεμο) γιὰ τὶς δῆθεν φιλειρηνικὰς διαθέσεις της ἐναντι τῶν γειτονικῶν της χωρῶν, ὅπως ἡ Ἑλβετία, ἡ Γιουγκοσλαβία, ἡ Ἑλλάδα, ἡ Τουρκία, ἡ Αἴγυπτος, οἱ ὁποῖες ἦσαν σὲ πλήρη ἀντίφαση μὲ τὸν πόλεμο νεύρων, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐξαπολυθεῖ κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ὅτι δῆθεν παρεβίαζε τὴν οὐδετερότητά της, παρέχουσα διευκολύνσεις στὶς δυτικὰς δημοκρατίες, μέχρις ὅτου ἐκδηλωθοῦν οἱ πραγματικὰς τῆς προθέσεις τὴν ἀγνὴ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940.

Ε'

Ἡ ἀναφορὰ αὐτὴ στὸ πρὸ ἐξηκονταετίας καὶ πλέον παρελθόν, τὴν στιγμὴ μάλιστα κατὰ τὴν ὁποῖαν στὶς ἡμέρες μας οἱ δύο χῶρες Ἑλλάδα καὶ Ἰταλία ἀνήκουν ἀμφοτέρες σὲ τόσους διεθνεῖς ὀργανισμοὺς, συνεργαζόμεναι γιὰ κοινούς σκοποὺς, φαίνεται ἰσως ἀνεπίκαιρη. Ὅμως μερικὲς πικρὰς ἀλήθειες πού ἀνάγονται στὸ παρελθόν, ἔχουν τὶς συνέπειές τους μέχρι καὶ σήμερα.

Οἱ ἐπὶ δεκαετίες καὶ μέχρι τὶς ἡμέρες μας τλαιπωρίες τοῦ βορειοηπειρωτικοῦ ἐλληνισμοῦ θὰ εἶχαν ἀποφευχθεῖ, ἐὰν δὲν εἶχε τόσο ἐπίμονα ἀντιδράσει, τὸ 1914 καὶ μετέπειτα τὸ 1920, ἡ Ἰταλία στὴν ἐνσωμάτωση τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς στὴν Ἑλλάδα. Οὔτε πάλιν ἡ Ἰταλία εἶναι ἀμέτοχος κατὰ τὰ χρόνια τῆς μικρασιατικῆς ἐκστρατείας γιὰ τὴν δυσμενῆ γιὰ τὴν Ἑλλάδα κατάληξή της καὶ τὸ ἐν συνεχείᾳ δράμα τοῦ μικρασιατικοῦ καὶ ποντιακοῦ ἐλληνισμοῦ.

Ἡ λήθη τοῦ παρελθόντος μπορεῖ νὰ ἐπιβάλλεται γιὰ τοὺς λόγους τῆς εἰρηνικῆς πορείας τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης σὲ μία νέα ἐποχὴ χωρὶς ἀντιπαλότητες μὲ ἓνα πνεῦμα εὐκρινούς συνεργασίας, ἢ ἄγνοια ὅμως τῆς ἱστορίας μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ σὲ ἐσφαλμένες ἐκτιμήσεις καὶ λανθασμένους χειρισμοὺς μὲ ἀνεπιθύμητες συνέπειες.

ΒΑΣΙΛ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΠΤΥΧΕΣ ΑΠΟ ΤΑ «ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ» ΤΟΥ 1940

Είναι γεγονός ότι η Ελλάδα, συνεπής προς την ιστορία της, εισήλθε στον πόλεμο του 1940 με πίστη, βασιζόμενη κυρίως στις δικές της δυνάμεις, και έχοντας επίγνωση ότι η δοκιμασία της χώρας θα ήταν μεγάλη και οι θυσίες πολλές. Και η διαχρονικής αξίας απόφασή της αποκτά μεγαλύτερη αίσγλη όταν ολόκληρη η Ευρώπη ήταν κατατρομαγμένη από τις επιτυχίες των Γερμανών, και τα διπλωματικά της στηρίγματα ήταν ελάχιστα. Άλλα για να κατανοήσουμε το μέγεθος του ελληνικού θαύματος του '40 πρέπει να δούμε μερικές πτυχές και από την διπλωματία της περιόδου εκείνης.

Υπενθυμίζεται ότι στη Λωζάννη (1923) η νικημένη και καθημαγμένη μετά δεκαετή πόλεμο Ελλάδα είχε πετύχει, το μέγιστο δυνατόν, εν μέσω μάλιστα της αδιαφορίας των χθελσινών συμμάχων της. Κατά την περίοδο του μεσοπολέμου η διπλωματική της δραστηριότητα ήταν καθοριστική στην πορεία των διεθνών σχέσεών της. Με την στρατηγική της «τεθλασμένης» άφου υπέγραψε συμφωνητικό φιλίας με την Ιταλία (1928)), κατόρθωσε να υπογράψει Σύμφωνο Φιλίας και Συνεργασίας με την Τουρκία (1930) ξεπερνώντας εστω και επιφανειακά έχθρότητα πέντε αιώων. Η Συμφωνία δέ με την Ιταλία είχε ιδιαίτερη σημασία γιατί άπαγγίστρωνε την Ελλάδα από την κηδεμονία της Άγγλίας και της Γαλλίας, που ξεκινούσε από το 1830, και άνέτρεπε τὰ γιουγκοσλαυικά σχέδια για κάθοδο στο Αίγαίο. "Ας μὴ λησμονείται ότι η Γιουγκοσλαυία έπωφελούμενη της δεινής θέσεως της χώρας μας μετά την μικρασιατική καταστροφή μὰς είχε δημιουργήσει προβλήματα για την εθνική

μας κυριαρχία στο λιμάνι της Θεσ/νίκης. Τώρα, με το έλληνοϊταλικό σύμφωνο, η Ρώμη έγγυόταν στην Ελλάδα την Θεσ/νίκη, και το Βελιγράδι έρυμουλκείτο πλέον να υπογράψει το Διμερές Έλληνογιουγκοσλαυικό Σύμφωνο (27-3-1939). Ήταν μια ελληνική διπλωματική νίκη, που άποτέλεσε την ραχοκοκκαλιά των βαλκανικών διπλωματικών σχέσεων.

Στις 9-3-1934, σε έπίσημη τελετή στην Άκαδημία Άθηνών, υπογραφόταν το Βαλκανικό Σύμφωνο (Έλλάδα, Γιουγκοσλαυία, Τουρκία, Ρουμανία) παρά τις άντιρρήσεις της Άγγλίας, της Σοβιετικής Ένώσεως και της Ιταλίας που έπιθυμούσαν και την συμμετοχή της Βουλγαρίας στο Σύμφωνο. Η Ιταλία ζητούσε την άναβολή της υπογραφής για ένα μήνα για να εισέλθει και η Βουλγαρία. Άναβολή που δεχόταν η Γιουγκοσλαυία αλλά δέν δεχόταν η Έλλάδα διότι η Βουλγαρία δέν άναγνώριζε το ύφιστάμενο έδαφικό καθεστώς στα Βαλκάνια ως «μη άναθεωρήσιμο».

Τόν Μάιο του 1936 η Έλλάδα άφηνε να διαρρεύσει ότι σε περίπτωση που η Ιταλία έμπλεκόταν σε πόλεμο με την Άγγλία και την Γαλλία η Έλλάδα θα παρείχε ύποστήριξη στις πατροπαράδοτες συμμάχους και «κηδεμόνες» της. Τότε ουσιαστικά η Έλλάδα καταγουσε το Σύμφωνο με την Ιταλία. Συγχρόνως όμως έξοργιζόταν και το Βερολίνο για τόν έξευμενισμό του όποιου η Έλληνική Κυβέρνηση έστειλε «άπόρητα» φιλογερμανικά τηλεγραφήματα στην Πρεσβεία μας στο Βερολίνο με την βεβαιότητα ότι η γερμανική άντικατασκοπεία «σπάζοντας» τούς κώδικες κρυπτογραφη-

μάτων θα ἐλάμβανε γνῶσιν τῶν «πραγματικῶν διαθέσεων τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως» ἐναντί τῆς Γερμανίας. Τὴν ἴδια περίοδο ἡ Γερμανία ἐγκαίνιαζε ἕνα οικονομικὸ ἀνοιγμα πρὸς τὶς βαλκανικὲς χῶρες ἀγοράζοντας κυρίως ἀδιάθετα γεωργικὰ προϊόντα μέσω συμψηφιστικῶν λογαριασμῶν (Κληρικκ). Εἶναι δὲ γεγονός ὅτι ἡ Γερμανία μὴ διαθέτουσα συνάλλαγμα, μὲ τὴν μέθοδο τοῦ κληρικκ, πωλοῦσε τὰ βιομηχανικά της εἶδη ἀνταλλάσσοντάς τα μὲ προβληματικά, γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ἀγροτικὰ προϊόντα. Σὲ ἀντιστάθμισμα ἡ Ἑλλάδα ἔκανε προνομιακὴ μεταχείριση πρὸς τοὺς Ἄγγλους καὶ Γάλλους πιστωτές της αὐξάνοντας τὸ τοκοχρεωλύσιο τοῦ ἐξωτερικοῦ δημοσίου χρέους ἀπὸ 30% στὸ 40% γιὰ τὰ ἔτη 1935-37 καὶ 43% γιὰ τὰ ἔτη 1938-39. Τότε πάνω ἀπὸ τὸ 1/3 τῶν ἐτήσιων δημόσιων ἐσόδων διετίθετο γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους. Ἐνα δυσβάστακτο ποσὸ πού μείωνε καὶ τὶς δυνατότητες διευρύνσεως τοῦ ἐξοπλιστικοῦ προγράμματος τῆς χώρας. Ἀκόμα, στὰ διπλωματικά δρώμενα τῆς ἐποχῆς πρέπει νὰ τοποθετηθοῦν ἡ ἀνανέωση τῆς σύμβασης μὲ τὴν Πάουερ γιὰ τὴν ἠλεκτροδότηση τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς καθὼς καὶ ἡ ἀποικιοκρατικὴ σύμβαση γιὰ τὴν ἀποκλειστικὴ ἐκμετάλλευση τῶν τηλεπικοινωνιῶν ἐξωτερικοῦ ἀπὸ τὴν Ἡσπερν Τέλεγραφρ. Μιὰ λεπτομέρεια τῆς «πολιτικῆς ἰσορροπιῶν» πού τηροῦσε ἡ χώρα μας, ἦταν καὶ ὅτι στὸ μὲν Παλαιὸ Φάληρο λειτουργοῦσε ἀγγλικὴ Ἐταιρεία ἀεροπλάνων ἐνῶ στὸν Ὑμηττὸ γερμανοὶ εἰδικοί συναρμολογοῦσαν καταδιωκτικὰ ἀεροπλάνα πού ἐξήγοντο στὴν Ἰσπανία!

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ἡ Ἱταλία δλέποντας τὴν ἀπαγγίστρωση τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸ Ἑλληνοϊταλικὸ Σύμφωνο ὤθησε τὴν Βουλγαρία καὶ τὴν Γιουγκοσλαβία νὰ υπογράψουν Σύμφωνο Φιλίας καὶ μὴ Ἐπιθέσεως (29-1-1937) ἐν ἀγνοίᾳ τῶν λοιπῶν ἐταίρων τοῦ Βαλκανικοῦ Συμφώνου. Τὸ καίριο ὅμως πλῆγμα στὸ Βαλκανικὸ Σύμφωνο ἐπέφερε ἡ Γιουγκοσλαβία πού υπέγραφε Σύμφωνο

Φιλίας μὲ τὴν Ἱταλία (25-3-1937). Τώρα πλέον ἔπαυε ἰσχύουσα ἡ δέσμευση τῆς Ἱταλίας γιὰ ἐγγύηση τῆς Θεσσαλονίκης ἐναντί Γιουγκοσλαβικῶν διεκδικήσεων. Τὸ σπουδαιότερο, ἡ Βουλγαρία ἔβγαине ἀπὸ τὴν ἀπομόνωσή της, ἔβαζε στὸ «ψυγεῖο» πολυετεῖς ἐδαφικὲς διεκδικήσεις της ἐπὶ Γιουγκοσλαβικῶν ἐδαφῶν, στρεφόταν πρὸς τὸ Αἰγαῖο καὶ διεκδικοῦσε μὲ τὴν ἀνοχή ἢ υποστήριξη τῆς Γιουγκοσλαβίας ἐδαφικὴ διέξοδο σ' αὐτό. Καὶ ἡ Ἑλλάδα θέλοντας καὶ μὴ ἐπεδίωξε τότε προσέγγιση μὲ τὴν Βουλγαρία, πού ὑλοποιήθηκε μὲ τὴν ὑπογραφή (31-7-1938) Ἑλληνοβουλγαρικοῦ Συμφώνου Φιλίας καὶ Μὴ Ἐπιθέσεως. Τώρα ὅμως ἡ ἠττημένη κατὰ τὸν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο Βουλγαρία μποροῦσε νὰ ἐπιανεξοπισθεῖ, ἐνῶ ἡ Ἑλλάδα ἔπαιρνε μιὰ «ἀναπνοή» γιὰ νὰ προφθάσει νὰ συμπληρώσει τὸ ἀμυντικὸ της πρόγραμμα γιὰ ἕναν πόλεμο πού ἄρχισε νὰ γίνεται ὁρατὸς μὲν χωρὶς ὅμως ἀκόμη νὰ διακρίνεται ἡ ἀίχμη τοῦ δόρατος.

Ἡ Ἑλλάδα πού ἦταν ἀποφασισμένη νὰ μείνει μακριὰ ἀπὸ κάθε σύρραξη ἀλλὰ ἐπίσης, ἂν ἐκ τῶν πραγμάτων ἀναγκαζόταν νὰ ἐμπλακεῖ, νὰ ταχθεῖ μὲ τὴν πλευρὰ τῆς Ἀγγλίας πρότεινε τὸν Μάιο τοῦ 1938 στὴν Ἀγγλία νὰ ἐγγυηθεῖ τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἀγγλία δὲν ἀπάντησε. Μόνο τῆς χορήγησε πιστώσεις 2 ἐκατ. λιρῶν Ἀγγλίας, γιὰ τὴν ἀγορὰ ἀγγλικοῦ πολεμικοῦ ὑλικοῦ. Τὴν ἴδια περίοδο (τέλη 1938) νέα προσπάθεια τῆς Ἑλλάδος γιὰ σύναψη Ἑλληνοβρετανικῆς συμμαχίας προσέκρουσε στὴν ἀρνηση τῶν Ἀγγλων!

Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1939 ὅταν εἶχε καταληφθεῖ ἀπὸ τοὺς Ἱταλοὺς ἡ Ἀλβανία ὑπογραφόταν τριμερὴς Συνθήκη Φιλίας καὶ Συνεργασίας μεταξὺ Ἀγγλίας - Γαλλίας καὶ Τουρκίας ὅπου -μεταξὺ τῶν ἄλλων- ἡ Τουρκία ἀνελάμβανε τὴν ὑποχρέωση νὰ ὑποστηρίξει τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ρουμανία στὴν περίπτωση πού θὰ ὑφίσταντο ἐπίθεση. Συγχρόνως ἐδίδοτο στὴν Τουρκία ὑπερεῖκοσάπλάσιο δάνειο ἐναντί ἐκείνου πού πρὸ ἔτους εἶχε δοθεῖ στὴν Ἑλλάδα. Καὶ τὴν ἐπόμενη

χροινιά, ἐνῶ ἐμεῖς βαδίζαμε γιὰ σύγκρουση μὲ τὴν Ἰταλία ἢ Γιουγκοσλαβία διαπραγματευόταν μὲ τὸ Βερολίνο τὴν σύμπραξή της μὲ τὸν Ἄξονα ἀλλὰ μὲ ἀντάλλαγμα τὴν Θεσσαλονίκη. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ Βουλγαρία, μὲ ἀντάλλαγμα ἑδαφικὴ διέξοδο στὸ Αἰγαῖο. Τελευταῖα προσπάθεια γιὰ ἀποσόβηση πολέμου στὰ Βαλκάνια ἔγινε ἀπὸ τὴν Ρουμανία προτείνοντας νὰ δημιουργηθεῖ Συνασπισμὸς Οὐδετέρων Κρατῶν Νότιας καὶ Νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης. Κι ἐνῶ ἡ Ἑλλάδα καὶ ἡ Τουρκία συμφώνησαν, ἡ Γιουγκοσλαβία, ἡ Βουλγαρία, ἡ Οὐγγαρία καὶ ἡ Ἰταλία ἀπέρριψαν τὴν πρόταση. Συγχρόνως ἡ Γερμανία πίεξε τὴν Τουρκία καὶ τὴν Ρουμανία νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ Βαλκανικὸ Σύμφωνο πὸν εἶχε ἤδη ἀνανεωθεῖ (Φεβρ. 1940) γιὰ ἄλλα ἑπτὰ χρόνια. Ἡ τυχαία ὁμως ἀνεύρεση ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς ὄχι ἐγκαταλειμμένο Γαλλικὸ βαγόνι, ἀπορρήτων ἐγγράφων τοῦ Γαλλικοῦ Ἐπιτελείου, στὰ ὁποῖα ἀναφέρονταν διαπραγματεύσεις τῆς Ἑλλάδας μὲ Ἀγγλία καὶ Γαλλία γιὰ δημιουργία βαλκανικοῦ μετώπου ἔδινε πλέον τὸ στίγμα τῶν διαθέσεων τῆς Ἑλλάδος σὲ περίπτωση πὸν ἡ Γερμανία ἐκστράτευε πρὸς Νότο.

Καὶ φθάσαμε στὴν ἀξέχαστη 28ῃ Ὀκτωβρίου, νὰ μετρήσουμε φίλους, συμμάχους, οὐδέτερους... Γιὰ τὴν Ἀλβανία δὲν γίνεται λόγος γιατί εἶχε καταληφθεῖ ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς, καὶ ἐξοπλισμένες ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς μονάδες τῆς ἔλαβαν μέρος -στὸ πλευρὸ τῶν Ἰταλῶν- ἐναντίον μας.

Ἀπὸ τὴν Τουρκία ὁμως ἦλθε ἡ ἀπογοήτευση. Παρ' ὅλο τὸ πλέγμα τῶν Διεθνῶν Συμφωνιῶν τῆς ἀμέσων καὶ ἐμμέσων, γιὰ τὴν Ἑλλάδα οὐδὲν ἔπραξε. Ἀντίθετα, ὅταν ἡ Ἑλλάδα υπέκυπτε στὸν ἀσύγκριτο στρατιωτικὸ μηχανισμό τῆς Γερμανίας, ἡ Τουρκία ζήτησε ἀρχικὰ ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους καὶ ἀργότερα ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς νὰ καταλάβει «προσωρινὰ» νησιὰ τοῦ Ἀνατολικοῦ Αἰγαίου! Ἀκόμη καιροσόκησε καθ' ὅλον τὸν Ἑλληνοἰταλικὸ πόλεμο, ὡς «ἐπιτήδειος οὐδέτερος» -ὅπως ἔχει ἀποκληθεῖ- ἀλλ' ἐμ-

μεσα μὲ τὴν στάση τῆς ἐμπόδιζε τὴν Βουλγαρία νὰ μᾶς ἐπιτεθεῖ, γεγονός πὸν ἐπέτρεψε τὸ Γενικὸ Στρατηγεῖο μας νὰ μετακινήσει δυνάμεις μας ἀπὸ τὰ Ἑλληνοβουλγαρικὰ σύνορα πρὸς τὸ θέατρο ἐπιχειρήσεων Ἡπείρου.

Ἀνεπάντεχη καὶ τουλάχιστον ὡς «κακοῦ γείτονα» μπορεῖ νὰ χαρακτηριθεῖ ἡ στάση τῆς Γιουγκοσλαβίας. Εἶναι ντοκουμενταρισμένο τὸ γεγονός ὅτι τὴν 28ῃ Ὀκτωβρίου 1940 οἱ Γιουγκοσλαβοὶ ἀποφάσισαν νὰ εἰσβάλουν στὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ καταλάβουν τὴν Θεσσαλονίκη προτοῦ προφθάσουν οἱ Ἰταλοί! Πρὸς τοῦτο ζήτησαν τὴν συγκατάθεση τῆς Γερμανίας γιὰ νὰ ἀποφευχθοῦν προστριβές μὲ τοὺς Ἰταλοὺς στὸν... ἀγῶνα δρόμου τῶν δύο πρὸς τὴν Θεσσαλονίκη. Εὐτυχῶς γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ Γερμανία μὴ ἔχοντας ξεκαθαρίσει τὸν σχεδιασμὸ τῆς γιὰ τὴν πολεμικὴ παρουσία τῆς στὸν βαλκανικὸ χῶρο ἀπέφυγε νὰ ἀπαντήσει καὶ ἔτσι δὲν ὑλοποιήθηκε τὸ ὄνειρο τῶν Γιουγκοσλαβῶν γιὰ τὴν κάθοδό τους στὸ Αἰγαῖο. Τὴν ἴδια πρόταση πρὸς τὴν Γερμανία ἐπανελάβαν τὸν Νοέμβριο τοῦ 1940 μὲ προσφορά τὴν προσχώρησή τους στὸν Ἄξονα. Ἡ πρότασή τους ἔγινε τότε ἀποδεκτή, μὲ τὴν προϋπόθεση οἱ Γιουγκοσλαβοὶ νὰ ἀποστρατιωτικοποιήσουν τὴν Ἀδριατικὴ γιὰ νὰ ικανοποιηθεῖ ἡ Ἰταλία. Ἡ προέλαση ὁμως τῶν Ἑλλήνων στὴν Ἀλβανία καὶ οἱ πιέσεις τῶν Ἄγγλων ἔφεραν δισταγμοὺς στὸ Βελιγράδι: Ἀντιθέτως ἐκκλήσεις τῶν Ἄγγλων νὰ ἐξέλθει ἡ Γιουγκοσλαβία στὸν πόλεμο στὸ πλευρὸ τῶν Ἑλλήνων δὲν τελεσφόρησαν. Καὶ τὴν 25-3-1941 ἡ Γιουγκοσλαβία ἐντασσόταν μὲ ἐπίσημη τελετὴ στὴ Βιέννη στὸ πλευρὸ τοῦ Ἄξονα. Εὐτυχῶς γιὰ τὸν γιουγκοσλαβικὸ λαὸ καὶ τὴν ἱστορία του αὐτὸ κράτησε μόνο 48 ὥρες...

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Βουλγαρία αὐτὴ δώδεκα μέρες πρὶν τὴν ἰταλικὴ ἐπίθεση ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος, ἐπληροφορεῖτο ἐπίσημα ἀπὸ τὴν Ἰταλία, τὴν ἀκριβῆ ἡμερομηνία τῆς ἐπίθεσης. Τότε τῆς ἐζητήθη νὰ μετᾶσκει τῆς ἐκστρατείας μὲ δέλεαρ τὴν ικανοποίηση τῶν

έθνικῶν της πόθων. Καὶ ὁ βασιλεὺς της Βόρις γνωρίζοντας τὴν ὑπαρξὴ 37 τουρκικῶν μεραρχιῶν στὰ σύνορά της με τὴν Τουρκία ἀρνήθηκε νὰ ἐπιτεθεῖ κατὰ τῆς Ἑλλάδος, φοβούμενη ἐπίθεση ἐξ ἀνατολῶν, ὄχι γιὰ ἀνακούφιση φυσικὰ τῆς μαχόμενης Ἑλλάδος ἀλλὰ γιὰ κατάληψη «τουρκικῶν» ἐδαφῶν πού εἶχε καταλάβει ἡ Βουλγαρία κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς Πολέμους.

Καὶ ἡ Ἑλλάδα μόνη κυριολεκτικὰ, με ἐλάχιστη ἀγγλικὴ βοήθεια, ἐβάδισε τὸν δρόμο τῆς τιμῆς με ὑψηλὸ φρόνημα στρατευμένου λαοῦ καὶ μετόπισθεν καὶ ὄχι μόνον ἐξεδίωξε τὸν εἰσβολέα ἀλλὰ τὸν ἀπώθησε μέσα στὸ βορειοηπειρωτικὸ ἔδαφος σὲ βάθος κυμαινόμενο ἀπὸ 30 ἕως 80 χιλιόμετρα κατὰ τῶντα τὸ ἐπαθλο τῆς πρώτης νίκης κατὰ τοῦ Φασισμού.

Ἡ μικρὴ ἀναφορὰ σὲ διπλωματικὲς πτυχὲς τῆς περιόδου μέχρι τὸ 1940 ἀποδεικνύει ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὅτι, πρὸ ἐνὸς σαρωτικοῦ κινδύνου ὅπως τὸν ἐνέπνεε τότε ἡ στρατιωτικὴ μηχανὴ τῆς Γερμανίας, Σύμφωνα, Πρωτόκολλα, Συμφωνίες κ.λ.π. κατέστησαν ἱστορικὰ ἔγγραφα, μηδενικῆς ἀξίας. Κάθε χώρα ἀναζητοῦσε πῶς δὲν θὰ ἐμπλεκόταν σὲ πολεμικὲς περιπέτειες ἢ γιὰ νὰ ἐμπλακεῖ ζητοῦσε ἐδαφικὰ ἀνταλλάγματα. Πρὶν ἐξηγ-

τα χρόνια ἡ Ἀλβανία ζητοῦσε τὴν Θεσπρωτία, ἡ Γιουγκοσλαβία καὶ ἡ Βουλγαρία ἀπαιτοῦσαν διέξοδο στὸ Αἰγαῖο, ἡ δὲ Τουρκία τὰ νησιά τοῦ Ἀνατ. Αἰγαίου. Καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ ἐδαφικὲς βλέψεις τῶν γειτόνων μας εἶναι διαχρονικὲς! Αὐτά, γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῆς ἐθνικῆς μνήμης.

Τώρα πλέον με τὴν δημιουργία τοῦ ΟΗΕ καὶ τῶν ὀργάνων του, δὲν ὑπογράφονται Ἀμυντικὲς Συμφωνίες διότι οἱ διαφορὲς μεταξὺ τῶν κρατῶν πρέπει νὰ ἐπιλύονται στὰ μοναδικὰ ὄργανα ἀπονομῆς τοῦ Διεθνούς Δικαίου. Ὅμως κατὰ τὴν πρόσφατη κρίση τοῦ Κόσσοβο-Μετόχια διώσαμε τὴν ἀχρηστευση τοῦ ΟΗΕ καὶ τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας. Ὅπως πρὶν 60 χρόνια εἶχε ἀχρηστευθεῖ ἡ «Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν». Τώρα ἰσχύει τὸ «*δίκαιο τῶν ἰσχυρῶν*» πού διαμορφώνουν τὴν Νέα Τάξη Πραγμάτων. Καὶ στὰ Βαλκάνια ὑπάρχουν χώρες ετοιμὲς γιὰ νὰ ἰκανοποιήσουν, ἐναντὶ ἐδαφικῶν ἀνταλλαγμάτων, οἰαδήποτε ἀπαιτήσεις τῶν διαμορφωτῶν τῆς Νέας Τάξης. Τὸ διώσαμε στὴ διάλυση τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ στὰ γεγονότα τοῦ Κόσσοβο-Μετόχια. Ὁ Ἕλληνισμὸς καὶ πάλι θρίσκειται σὲ μιὰ δύσκολη καμπὴ τῆς Ἱστορίας. Στῶμεν Καλῶς.

Γ.Α.Π.

ΕΛΑ ΕΣΥ...

*Ἵπουλοι πόννοι καὶ δαρμοί,
μάτια πού κλαῖνε καὶ σωπαίνουν.
Ἄτέλειωτοι πικροὶ λυγμοὶ
κάποιων πού πάσαν νὰ προσμένουν.*

*Ἐδῶ οἱ καρδιὲς δὲν καρτεροῦν
(ἦρθε πολὺ νωρὶς τὸ βράδυ)
ἀνατολὲς χρυσὲς νὰ ῥθοῦν,
νὰ κυνηγήσουν τὸ σκοτάδι.*

*Στοχάζομαι ὅσους δὲν μποροῦν
ὄμορφα σχέδια νὰ κάνουν!
Δίχως ἐλπίδα καρτεροῦν
ᾧρα τὴν ᾧρα νὰ πεθάνουν.*

*Ἐσύ, Χριστέ μου, μὴν ἀργεῖς,
ἔλα σ' αὐτοὺς πού ἀργοπεθαίνουν.
Ἔω, λαχταρᾶν Ἐσύ νὰ ῥθεις
κι ἄς λὲν πῶς δὲ Σὲ περιμένουν.*

ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΔΗΜΟΥΛΗΣ

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΜΕΝΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Α. Η Οικονομική σημασία των εξελίξεων

Προτάσσεται ή οικονομική σημασία, όχι γιατί είναι ή κυριώτερη, αλλά γιατί επηρεάζει έθνικά την ύπόσταση της Ελλάδος, τόσο στο χώρο της Ε.Ε., όσο και στο χώρο των Βαλκανίων.

(α) Η σημασία των εξελίξεων για το Δημόσιο

Ι. Η άσκηση της νομισματικής πολιτικής από το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών και ό έλεγχος που θα ασκείται στον προγραμματισμό και την εφαρμογή της δημοσιονομικής πολιτικής*, θα διατηρεί την υγεία της οικονομίας της χώρας και θα εμποδίζει πράξεις των Κυβερνήσεων προς εξυπηρέτηση κομματικών σκοπιμοτήτων εις βάρος της Έθνικης Οικονομίας και ή διαχείριση των δημοσίων οικονομικών θα βελτιωθεί ουσιαστικά.

ΙΙ. Η μεγάλη μείωση των επιτοκίων θα περιορίσει σε πολύ σοβαρό ποσοστό τους καταβαλλομένους τόκους υπό του Δημοσίου για την εξυπηρέτηση του Δημοσίου Χρέους. Η εξοικονόμηση των δαπανών τόκων του δημοσίου, προβλέπεται να είναι της τάξεως των 600 δις έως ενός τρισεκατομμυρίου. Η εξοικονόμηση αυτή θα δώσει τη δυνατότητα στο κράτος να καλύψει άλλες ουσιαστικές δαπάνες για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών (μείωση φόρων, υγεία, παιδεία κ.λπ.).

ΙΙΙ. Η είσοδη σοβαρών κεφαλαίων στην Τράπεζα Ελλάδος και τον κύριο μέτοχο αυτής, το Δημόσιο, εκ των κερδών της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπεζής. Η Τράπεζα της Ελλάδος, με τα κεφάλαιά της συμμετέ-

χει στο Κοινό κεφάλαιο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών. Έναντι αυτών των κεφαλαίων της συμμετοχής της, ή Τράπεζα Ελλάδος θα αντικαταστήσει τις δραχμές με το Ευρώ. Το Ευρώ, όμως (όπως ήδη ανέφερθη)**, θα εξελιχθεί ως διεθνές νόμισμα, δηλαδή θα χρησιμοποιηθεί από τις Κεντρικές Τράπεζες των χωρών του Κόσμου, ως αποθεματικό και θα χρησιμοποιηθεί ως νόμισμα του Διεθνούς Έμπορίου. Το Ευρώ προβλέπεται στην αρχή να καλύψει το 40% της διεθνούς αγοράς και μελλοντικά το ποσοστό αυτό ενδέχεται ν' αυξηθεί ουσιαστικά. Τα τεράστια αυτά ποσά σε Ευρώ θα αγοραστούν από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (Ε.Κ.Τ.) έναντι σχεδόν μηδενικού κόστους. Τα ποσά αυτά θα επενδυθούν από την Ε.Κ.Τ. και θα της αποφέρουν ετησίως κολοσσιαία κέρδη. Το 20% των κερδών της θα κρατούνται από την ίδια για τη δημιουργία αποθεματικών και το υπόλοιπο 80% θα διανέμεται στους μετόχους της, δηλαδή στις Κεντρικές Τράπεζες των χωρών της Ζώνης Ευρώ. Έτσι, ή Τράπεζα της Ελλάδος και έμμέσως το Έλληνικό Δημόσιο, θα εισπράττει ετησίως ένα πολύ σοβαρό ποσό, το όποιο θα ενισχύει τα έσοδά της και θα έχει τη δυνατότητα να το χρησιμοποιήσει για την κάλυψη δαπανών επ' όφελεια των πολιτών.

* Η δημοσιονομική πολιτική αναφέρεται στον προϋπολογισμό, δηλαδή στα έσοδα και τα έξοδα του Δημοσίου. Σχετικά με την νομισματική πολιτική και τον έλεγχο της δημοσιονομικής πολιτικής βλ. κεφάλαιο 5 του σχετικού άρθρου, που δημοσιεύθηκε στις «Ακτίνες» του Ιουλίου.

** Το Ευρώ ως διεθνές νόμισμα, «Ακτίνες» Μαΐου 1999.

(6) Ἡ δημιουργία μίας ενιαίας Εὐρωπαϊκῆς Χρηματοπιστωτικῆς Ἀγορᾶς

Τὸ Κοινὸ Νόμισμα, τὸ Εὐρώ, θὰ δημιουργήσει μίαν ενιαία διεθνή συναγωνίσιμη Χρηματοπιστωτικὴ ἀγορά. Οἱ Ἑλληνικὲς Τράπεζες, γιὰ νὰ μὴ διαρρεῦσουν οἱ πελάτες του στὴ διεθνή ἀγορά, θ' ἀναγκασθοῦν νὰ ἐκσυγχρονισθοῦν, ν' αὐξήσουν τὴν παραγωγικότητά τους, νὰ συνεργασθοῦν μὲ ξένες Τράπεζες γιὰ ν' ἀποκτήσουν τεχνολογία, ν' αὐξήσουν τὸ μέγεθός τους, γιὰ νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ προσφέρουν ἐφάμιλλα συναγωνίσιμες πιστώσεις καὶ ὑπηρεσίες μὲ τὶς Τράπεζες τῆς Εὐρώπης, πρὸς ὄφελος τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας.

(γ) Τὸ Εὐρώ καὶ ἡ μείωση τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ τῶν ἐπιτοκίων

Στὸ τέλος τοῦ 1999 ὁ πληθωρισμὸς καὶ τὰ ἐπιτόκια θὰ πλησιάζουν τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἐπίπεδα καὶ τὸ 2002, μὲ τὴν κυκλοφορία τοῦ Εὐρώ, τὰ ἐπιτόκια θὰ εἶναι ἀναγκαστικά ενιαία. Ὁ χαμηλὸς πληθωρισμὸς θὰ σταθεροποιήσει τὰ εἰσοδήματα τῶν μισθωσυντήρητων καὶ θὰ συμβάλει στὴν αὐξηση τῆς ἀποταμιεύσεως. Τὰ χαμηλὰ ἐπιτόκια καταθέσεων θὰ ὀδηγήσουν στὴν ἐπένδυση τῶν ἀποταμιεύσεων σὲ μετοχές καὶ ὁμολογίες. Οἱ ὑγιεῖς Ἑλληνικὲς ἐπιχειρήσεις θὰ ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ πορίζονται κεφάλαια σὲ σύντομο χρόνο καὶ σὲ χαμηλὰ διεθνῶς συναγωνίσιμα ἐπιτόκια καὶ οἱ Ἀνώθυμες Ἐταιρεῖες ν' αὐξάνουν τὰ ἴδια κεφάλαιά τους μὲ τὴν ἐκδοση μετοχῶν μὲσω τῶν Χρηματιστηρίων. Τὰ φτηνὰ κεφάλαια καὶ ἡ ἀνοιχτὴ ἀγορὰ τῆς Εὐρώπης, θὰ ὀδηγήσει τὶς ἐπιτυχεῖς Ἑλληνικὲς ἐπιχειρήσεις ν' ἀναπτύξουν δραστηριότητες στὸ ἐξωτερικό, ὅπου οἱ ἰδρυθησόμενες μονάδες θὰ ἐξελιχθοῦν μεγαλύτερες τῶν ἐν Ἑλλάδι, λόγω τῶν μεγαλύτερων ἀγορῶν ἀπὸ ἀπόψεως εἰσοδήματος καὶ πληθυσμοῦ. Οἱ Ἕλληνες θὰ ἐξελιχθοῦν σὲ διεθνῶς σημαντικοὺς οικονομικοὺς παράγοντες Ἐμπορίου, Τραπεζῶν, Μεταφορῶν, Τουρισμοῦ καὶ ὀρισμένων βιομηχανικῶν κλάδων. Ἡ ἐπιχειρηματικὴ δρα-

στηριότης τῶν Ἑλλήνων θὰ ἐπεκταθεῖ στὰ Βαλκάνια, στὶς Ἀνατολικὲς χώρες καὶ διεθνῶς. Ἡ αὐξηση τοῦ ρόλου τῶν Ἑλλήνων ἐπιχειρηματιῶν στὶς γειτονικὲς καὶ ἀνατολικὲς χώρες θὰ ἔχει μεγάλη ἐθνικὴ σημασία. Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπιχειρηματικὴ δραστηριότητα θὰ ἔχει τὴν ἐξέλιξη τῶν Ἑλλήνων ἐφοπλιστῶν τῶν ὁποίων ὁ Ἐμπορικὸς στόλος, χωρὶς κρατικὴ βοήθεια, εἶναι πρῶτος στὸν κόσμον.

Τὰ χαμηλὰ ἐπιτόκια, γύρω στὸ 2002, θὰ προσφέρουν τὴ δυνατότητα ὁ ἓνα ζευγάρι ἢ ἄτομο, πληρώνοντας ἓνα χαμηλὸ τοκοχρεωλύσιο, ἴσο πρὸς ἓνα ἐνοίκιο, ν' ἀγοράσει κατοικία ἢ κατάσταση, ὅπως καὶ στὶς ἀνεπτυγμένους χώρες τῆς Εὐρώπης. Αὐτὸ θὰ ἔχει σὰν συνέπεια τὴν ἀνάπτυξη τοῦ οἰκοδομικοῦ ὄργανοῦ, τὴν αὐξηση τῆς τιμῆς τῶν οἰκοπέδων καὶ τὴν σχετικὰ μικρότερη αὐξηση τῶν τιμῶν τῶν ἀκινήτων. Ἡ αὐξηση τῆς τιμῆς τῶν οἰκοπέδων θὰ εἶναι μεγαλύτερη γιὰτὴν ἢ ἕκταση τῆς γῆς εἶναι περιορισμένη. Ἡ αὐξηση τῆς τιμῆς τῶν ἀκινήτων θὰ εἶναι μικρότερη, διότι πολλοὶ σημερινοὶ ἐνοικιασταὶ θὰ προτιμήσουν ν' ἀποκτήσουν δική τους στέγη. Ἐτσι, θὰ μειωθεῖ ἡ ζήτησις ἀκινήτων πρὸς μίσθωση ποὺ θὰ ἔχει σὰν συνέπεια τὴν πτώση τῶν μισθωμάτων. Ἡ πτώση τῶν μισθωμάτων καὶ ἡ αὐξηση τῆς ἀξίας τῶν ἀκινήτων θὰ καταστήσει τὶς ἐπενδύσεις σὲ ἀκίνητα ἀσύμφορες καὶ θὰ ὀδηγήσει σὲ ρευστοποίηση τῶν κεφαλαίων σὲ ἀκίνητα πρὸς ἐκμετάλλευση καὶ ἐπένδυση τῶν κεφαλαίων σὲ ἀποδοτικότερες τοποθετήσεις. Ἡ αὐξηση τῆς προσφορᾶς σχετικὰ παλαιῶν ἀκινήτων θὰ μειώνει τὴν τιμὴ τῶν οἰκοδομῶν.

Ἡ αὐξηση τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος καὶ ὁ οἰκοδομικὸς ὄργανισμός, θὰ συμβάλει στὴ σημαντικὴ αὐξηση τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τοῦ Α.Ε.Π. καὶ τὴν ἀπροθυμία τῶν νέων νὰ γίνονται δημόσιοι ὑπάλληλοι μὲ τὶς σημερινὲς συνθήκες. Ἡ ἀπροθυμία τῶν νέων νὰ γίνονται δημόσιοι ὑπάλληλοι, θὰ βοηθήσει τὴν ἐξυγιάνση τῆς δημόσιας διοικήσεως.

Στά όσα αναπτύσσονται, πρέπει να προ-
σθεθεί ότι στο προσεχές μέλλον, μετά τη
συμμετοχή μας στη Ζ.Ε., η προβλεπόμενη
αύξηση της τιμής των οικοπέδων θα συμ-
βάλλει στην ανανέωση των κεντρικών περιο-
χών των Αθηνών ή και άλλων μεγάλων
πόλεων, όπου οι πολυκατοικίες έχουν γε-
ράσει και η περιοχή έχει υποβαθμισθεί και
συνεπώς η ζήτησή των για άγορά θα είναι
μειωμένη. Η σημαντική αύξηση της τιμής
της γης και η μείωση της ζητήσεως παλαιών
κατοικιών προς άγορά ή μίσθωση, θα οδη-
γήσει στην πώληση των οικοπέδων και την
άνεγερση νέων υψηλών κτιρίων με δεκάδες
όρόφους, με νέα τεχνολογία για την έξοι-
κονομία ενεργείας, μεγάλους ελεύθερους
χώρους και υπόγεια γκαράζ. Αυτή η μετα-
βολή είναι πολύ πιθανό να οδηγήσει και
στην ένοποίηση σημερινών οικοπεδικών τε-
τραγώνων και στη διάνοιξη νέων λεωφόρων.

Αυτή η εξέλιξη, σε συνδυασμό με παρα-
γωγή αυτοκινήτων κινουμένων με ρεύμα
έντός των πόλεων και με άεριο στην ύπαι-
θρο, και την πρόοδο της τεχνολογίας έξοι-
κονομήσεως και παραγωγής ενεργείας από
τόν ήλιο, θα μεταβάλει τη μορφή των μεγα-
λουπόλεων. Αυτή η μεταβολή βέβαια, είναι
συνδεδεμένη με έναν οικόδομικό όργανο και
τη συνεργασία τεχνικών εταιρειών και
Τραπεζών.

Β. Η εθνική σημασία των εξελίξεων για την Ελλάδα

Η συμμετοχή της Ελλάδος στη Ζώνη
Ευρώ (Ζ.Ε.) από την έναρξη της κυκλοφο-
ρίας του κοινού νομίσματος, έχει μεγάλη
έθνική σημασία.

Οι χώρες της Ζ.Ε. θα αποτελέσουν τον
πρώτο πυρήνα της Πολιτικής Ένώσεως
(Π.Ε.) που ελπίζεται να είναι μία μορφή
Υπερεθνικής Όμοσπονδιακής Ένώσεως.
Είναι αντίληπτο ότι η συμμετοχή της Ελ-
λάδος από την αρχή στη Ζ.Ε. και στην Π.Ε.
είναι γενικά έπωφελής, διότι:

(α) Η Ελλάδα θα έχει τη δυνατότητα να
συμμετέχει και να επηρεάζει τις εξελίξεις

κατά τρόπο που να εξυπηρετούνται τα συμ-
φέροντα της χώρας.

(β) Θα έχει ευμενή επίδραση στη στάση
των Βαλκανικών χωρών έναντι της Ελλά-
δος, αλλά και στη θέση και ισχύ της Ελλά-
δος στις εξελίξεις στα Βαλκάνια.

(γ) Οι χώρες της Ζ.Ε. δεν θα δεχθούν με
κανένα τρόπο οιαδήποτε στρατιωτική άπει-
λη κατά της Ελλάδος, διότι οποιαδήποτε
πολεμική προσβολή της Ελλάδος, προσβάλ-
λει τη σταθερότητα του κοινού νομίσματος.

(δ) Στο προσεχές μέλλον, η πολιτικά
Ένωμένη Ευρώπη θα έχει σαφή δικά της
σύνορα και δική της εξωτερική πολιτική και
άμυνα, ως μία και ενιαία χώρα. Τότε, το
Υπουργείο Έξωτερικών της Ευρώπης και
ό Ευρωπαϊκός Στρατός, με τεχνολογία πο-
λεμική που θα εξελιχθεί ισάξια με αυτόν των
Η.Π.Α., δεν θα επιτρέπει όχλήσεις του χώ-
ρου της από άλλους γειτονικούς λαούς, έστω
και «συμμάχους». Γίνεται δε αντίληπτο ότι
η πατρίδα μας θα συμμετέχει μελλοντικά
στον κοινό Προϋπολογισμό της Ένωμένης
Ευρώπης, θα ανακουφισθεί όμως από τις
υψηλές στρατιωτικές δαπάνες, ενώ θα ανα-
διδασθεί το έπίπεδο των Έλλήνων στρατιω-
τικών και διπλωματών.

(ε) Ελπίζεται και εύχόμεθα να γίνει και
η Κύπρος, μέσα στα έπόμενα χρόνια, μέλος
της Όμοσπονδιακής Ένώσεως της Ευρώ-
πης, όποτε θα λυθεί και το θέμα της και το
Έλληνικό έθνος θα έχει με το σημερινό κα-
θεστώς αύξημένο αριθμό ψήφων στο Συμ-
βούλιο της Ευρώπης (Ελλάς ψήφους 5 +
Κύπρος ψήφους 2 = ψήφοι 7 έναντι 8 της
Ισπανίας και 10 της Γαλλίας, Γερμανίας,
Ιταλίας και Βρετανίας) και αντίστοιχα στο
Ευρωκοινοβούλιο.

Γ. Η κοινωνική σημασία των εξελίξεων για την Ελλάδα

Υποστήριξαν όρισμένοι, ότι η Ένωση
της Ευρώπης θα εξαφανίσει στη χώρα μας
όρισμένα έπαγγέλματα και θα κλείσουν
πολλές μικρές έπιχειρήσεις. Αυτό δεν είναι
άπόλυτα άληθές. Η εξαφάνιση έπαγγελμά-

των, ακόμη και βιομηχανικῶν κλάδων, ἀπὸ συγκεκριμένη γεωγραφικὴ περιοχή, ὀφείλεται στὴ συνεχὴ ἐξέλιξη τῆς τεχνολογίας, ἀλλὰ καὶ στὴ μετανάστευση τῶν κλάδων τῆς οἰκονομίας ἐντὸς τῆς αὐτῆς χώρας ἢ καὶ σὲ ἄλλες χώρες. Ἐπὶ παραδείγματι, ἡ Οὐαλλία ἦτο ἡ πρώτη περιοχή παραγωγῆς σιδήρου τῆς Βρετανίας. Σήμερα, στὴν περιοχή αὐτὴ διατηροῦνται ὀρισμένα ἐργοστάσια ὡς μουσεῖα καὶ τὰ παλαιὰ κανάλια μεταφορᾶς τοῦ σιδήρου καὶ τῶν πρώτων ὑλῶν τῆς παραγωγῆς του, ἀξιοποιοῦνται τουριστικά. Ἡ περιοχή τοῦ Μάντσεστερ τῆς Βορείου Ἀγγλίας, μέχρι καὶ πρὸ ὀλίγων δεκαετιῶν, ἦτο τὸ κέντρο ἐμπορίας καὶ ἐπεξεργασίας ὄλων τῶν προϊόντων καὶ ὑποπροϊόντων βάμβακος τῆς Εὐρώπης, λειτουργοῦσε μάλιστα καὶ τὸ μοναδικὸ Χρηματιστήριο Βάμβακος στὴ Γηραιὰ Ἥπειρο. Σήμερα δὲν ὑπάρχει τίποτα. Παραμένουν στὸ Μάντσεστερ μόνο τὰ ὠραῖα παλαιὰ κτίρια μὲ τοὺς ἐντοιχισμένους τίτλους τους, γιὰ νὰ θυμίζουν τὴν ἱστορία τοῦ τόπου.

Οἱ μικρὲς ἐπιχειρήσεις ἐξαφανίζονται γιὰτὴ ἢ πολὺ εὐκόλῃ εἰσοδος νέων ἀνταγωνιστῶν στὸν κλάδο, ὡθεὶ σὲ ἐξαφάνιση τις λιγότερο συναγωνίσιμες.

Ἡ κοινωνικὴ μεταβολὴ θὰ ἐπέλθῃ ἀπὸ τὴν πίεση ποὺ ἀσκοῦν οἱ ἐξελίξεις στὴν ἀναβάθμιση τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν καὶ τὴ λειτουργία τοῦ Κράτους ἀπὸ τὸν ἐπιβαλλόμενο ἐκσυγχρονισμό τῆς γεωργίας, ἀπὸ τὴν ἀναγκαῖα ἀναβάθμιση τῆς παιδείας καὶ τὴ μελλοντικὴ ἀνάπτυξη σὲ πανευρωπαϊκὸ καὶ διεθνὲς ἐπίπεδο τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ τομέα καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ἀνωνύμων ἐταιρειῶν.

Ἄν αὐτὴ ἡ ἐξέλιξη συνδυασθεῖ καὶ μὲ ἠθικὴ ἀνέλιξη, τότε ἡ κοινωνικὴ ἀναβάθμιση δὲν θὰ εἶναι μόνο οἰκονομικὴ, γνωσεολογικὴ καὶ λειτουργίας τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Θὰ εἶναι καὶ πνευματικὴ, συνεπῶς θὰ εἶναι ὀλοκληρωμένη, μὲ θεμέλια καὶ δυνάμεις γιὰ περαιτέρω βελτίωση τῆς ζωῆς.

Εὐρωπαϊκὸς Πολιτισμὸς καὶ Ἑλλάς

Ἄπως ἀναφέρεται στὸ προηγούμενο ἄρ-

θρο τῶν «Ἀκτινῶν» (Ἡ Ο.Ν.Ε., ἢ πρὸς Ἄνατολὰς ἐπέκταση καὶ ἡ Πολιτικὴ Ἐνωσις τῆς Εὐρώπης), ὁ Εὐρωπαϊκὸς Πολιτισμὸς εἶναι ἀτροφικὸς καὶ ἀδύναμος καὶ αὐτὴ ἡ πορεία του συμβάλλει ἀρνητικὰ στὴ ζωὴ τῶν Εὐρωπαίων καὶ ἐγκυμονεῖ κινδύνους. Ἀπὸ πολλοὺς διανοοῦμενους τῆς Εὐρώπης γίνεται ἀντιληπτὸ ὅτι εἶναι ὑπερναγκαῖα ἡ ἀναγέννηση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ καὶ ἡ ἐνίσχυση τῶν δύο ἐκ τῶν τριῶν πυλώνων του, δηλαδὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας. Ὁ τρίτος πυλὼν, τὸ Ρωμαϊκὸ Δίκαιο, τεχνοκρατικὰ εἶναι ἄκρω ἀνεπτυγμένος, μὲ ἀδύναμες ὁμως βάσεις, διότι τὰ ἠθικὰ του ἐρείσματα ἔχουν διαβρωθεῖ λόγῳ τῆς ἀτροφίας τῶν πρώτων δύο πυλώνων, τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ, δηλαδὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας.

Ἡ Εὐρῶπη θρῖσκειται ἐνώπιον δύο σοβαρῶν προβλημάτων, ἀντιλαμβανόμενη ὅτι:

(α) Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι μόνο οἰκονομικὴ. Εἶναι καὶ πολλὰ ἄλλα. Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι μονοσήμαντη. Εἶναι πολυσήμαντη. Ἡ οἰκονομικὴ σταθερότης καὶ ἀνάπτυξη, δὲν θεραπεύει τὴ μοναξιά τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, δὲν θεραπεύει τὴν ἐσωτερικὴ του ἀδυναμία ν' ἀντιμετωπίζει τις δυσκολίες τῆς ζωῆς, δὲν μειώνει τις συγκρούσεις τῶν ἀτόμων, δὲν ἀντιμετωπίζει τὴν ἀπόγνωση τῶν νέων, διότι νιώθουν μόνοι καὶ ἀδύναμοι καὶ τρέχουν στὰ ναρκωτικὰ γιὰτὴ ζήτησιν τῆς φυγῆς ἀπὸ τὴ ζωὴ. Δὲν θεραπεύει τὴ διάλυση τοῦ γάμου καὶ κάνει ἰδιαιτέρως τὰ παιδιά δυστυχημένα, δὲν θεραπεύει τὴ βία καὶ τὴ διαφθορὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ δημοσίου βίου, ἢ ὅποια διαβιβρώσκει τὴ Δημοκρατία καὶ τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη, δὲν ἀμβλύνει τις κοινωνικὲς συγκρούσεις, ἐμφανεῖς καὶ ἀφανεῖς, καὶ

(β) Πῶς θὰ ἀντιμετωπίσει τὴν ἠγετικὴ τῆς θέσης σὲ παγκόσμιον κλίμακα, ὅπως καὶ τοὺς μὴ Χριστιανικοὺς Πολιτισμοὺς ἂν δὲν ἔχει ἱκανὰ ἠθικὰ ἐρείσματα ποὺ ὀδηγοῦν στὴν κατανόηση, τὴ φιλαλληλία καὶ τὴν εἰρήνην. Ἡ ἰσχὺς τῶν ὄπλων δὲν ἀνεβάζει, δὲν

Στά όσα αναπτύσσονται, πρέπει νά προστεθεῖ ότι στό προσεχές μέλλον, μετά τή συμμετοχή μας στη Ζ.Ε., ή προβλεπόμενη αύξηση τῆς τιμῆς τῶν οἰκοπέδων θά συμβάλει στην ἀνανέωση τῶν κεντρικῶν περιοχῶν τῶν Ἀθηνῶν ἢ καί ἄλλων μεγάλων πόλεων, ὅπου οἱ πολυκατοικίες ἔχουν γεράσει καί ἡ περιοχή ἔχει ὑποδαθμισθεῖ καί συνεπῶς ἡ ζήτησή των γιά ἀγορά θά εἶναι μειωμένη. Ἡ σημαντική αύξηση τῆς τιμῆς τῆς γῆς καί ἡ μείωση τῆς ζητήσεως παλαιῶν κατοικιῶν πρὸς ἀγορά ἢ μίσθωση, θά ὀδηγήσει στην πώληση τῶν οἰκοπέδων καί τὴν ἀνέγερση νέων ὑψηλῶν κτιρίων μὲ δεκάδες ὀρόφους, μὲ νέα τεχνολογία γιά τὴν ἐξοικονόμηση ἐνεργείας, μεγάλους ἐλεύθερους χώρους καί ὑπόγεια γκαράζ. Αὐτὴ ἡ μεταβολὴ εἶναι πολὺ πιθανὸ νά ὀδηγήσει καί στην ἐνοποίηση σημερινῶν οἰκοπεδικῶν τετραγῶνων καί στη διάνοιξη νέων λεωφόρων.

Αὐτὴ ἡ ἐξέλιξη, σὲ συνδυασμὸ μὲ παραγωγή αὐτοκινήτων κινουμένων μὲ ρεῦμα ἐντὸς τῶν πόλεων καί μὲ ἀέριο στην ὑπαιθρο, καί τὴν πρόοδο τῆς τεχνολογίας ἐξοικονομήσεως καί παραγωγῆς ἐνεργείας ἀπὸ τὸν ἥλιο, θά μεταβάλλει τὴ μορφή τῶν μεγαλουπόλεων. Αὐτὴ ἡ μεταβολὴ βέβαια, εἶναι συνδεδεμένη μὲ ἕναν οἰκοδομικὸ ὄργανισμὸ καί τὴ συνεργασία τεχνικῶν ἐταιρειῶν καί Τραπεζῶν.

Β. Ἡ ἐθνικὴ σημασία τῶν ἐξελίξεων γιά τὴν Ἑλλάδα

Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἑλλάδος στη Ζώνη Εὐρώ (Ζ.Ε.) ἀπὸ τὴν ἐναρξη τῆς κυκλοφορίας τοῦ κοινοῦ νομίσματος, ἔχει μεγάλη ἐθνικὴ σημασία.

Οἱ χώρες τῆς Ζ.Ε. θά ἀποτελέσουν τὸν πρῶτο πυρῆνα τῆς Πολιτικῆς Ἐνώσεως (Π.Ε.) πού ἐλπίζεται νά εἶναι μία μορφή Ὑπερεθνικῆς Ὁμοσπονδιακῆς Ἐνώσεως. Εἶναι ἀντιληπτὸ ὅτι ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν ἀρχὴ στη Ζ.Ε. καί στην Π.Ε. εἶναι γενικὰ ἐπωφελεῖς, διότι:

(α) Ἡ Ἑλλάς θά ἔχει τὴ δυνατὸτητα νά συμμετέχει καί νά ἐπηρεάζει τὶς ἐξελίξεις

κατὰ τρόπο πού νά ἐξυπηρετοῦνται τὰ συμφέροντα τῆς χώρας.

(β) Θά ἔχει εὐμενῆ ἐπίδραση στὴ στάση τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν ἐναντι τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καί στὴ θέση καί ἰσχύ τῆς Ἑλλάδος στὶς ἐξελίξεις στὰ Βαλκάνια.

(γ) Οἱ χώρες τῆς Ζ.Ε. δὲν θά δεχθοῦν μὲ κανένα τρόπο οἰαδήποτε στρατιωτικὴ ἀπειλὴ κατὰ τῆς Ἑλλάδος, διότι ὀποιαδήποτε πολεμικὴ προσβολὴ τῆς Ἑλλάδος, προσβάλλει τὴ σταθερότητα τοῦ κοινοῦ νομίσματος.

(δ) Στὸ προσεχές μέλλον, ἡ πολιτικὰ Ἐνωμένη Εὐρώπη θά ἔχει σαφῆ δικὰ τῆς σύνορα καί δική τῆς ἐξωτερικὴ πολιτικὴ καί ἄμυνα, ὡς μία καί ἐνιαία χώρα. Τότε, τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν τῆς Εὐρώπης καί ὁ Εὐρωπαϊκὸς Στρατὸς, μὲ τεχνολογία πολεμικὴ πού θά ἐξελιχθεῖ ἰσάξια μὲ αὐτὸν τῶν Η.Π.Α., δὲν θά ἐπιτρέψει ὀχλήσεις τοῦ χώρου τῆς ἀπὸ ἄλλους γειτονικοὺς λαοὺς, ἔστω καί «συμμάχους». Γίνεται δὲ ἀντιληπτὸ ὅτι ἡ πατρίδα μας θά συμμετέχει μελλοντικὰ στὸν κοινὸ Προϋπολογισμὸ τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης, θά ἀνακουφισθεῖ ὅμως ἀπὸ τὶς ὑψηλὲς στρατιωτικὲς δαπάνες, ἐνῶ θά ἀναδιδασθεῖ τὸ ἐπίπεδο τῶν Ἑλλήνων στρατιωτικῶν καί διπλωματῶν.

(ε) Ἐλπίζεται καί ἐσχόμεθα νά γίνει καί ἡ Κύπρος, μέσα στὰ ἐπόμενα χρόνια, μέλος τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Ἐνώσεως τῆς Εὐρώπης, ὅποτε θά λυθεῖ καί τὸ θέμα τῆς καί τὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος θά ἔχει μὲ τὸ σημερινὸ καθιστῶς αὐξημένο ἀριθμὸ ψήφων στὸ Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης (Ἑλλάς ψήφους 5 + Κύπρος ψήφους 2 = ψήφοι 7 ἐναντι 8 τῆς Ἰσπανίας καί 10 τῆς Γαλλίας, Γερμανίας, Ἰταλίας καί Βρετανίας) καί ἀντίστοιχα στὸ Εὐρωκοινοβούλιο.

Γ. Ἡ κοινωνικὴ σημασία τῶν ἐξελίξεων γιά τὴν Ἑλλάδα

Ὑποστήριξαν ὀρισμένοι, ὅτι ἡ Ἐνωσι τῆς Εὐρώπης θά ἐξαφανίσει στὴ χώρα μας ὀρισμένα ἐπαγγέλματα καί θά κλείσουν πολλὲς μικρὲς ἐπιχειρήσεις. Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀπόλυτα ἀληθές. Ἡ ἐξαφάνιση ἐπαγγελμά-

των, ακόμη και βιομηχανικών κλάδων, από συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, οφείλεται στη συνεχή εξέλιξη της τεχνολογίας, αλλά και στη μετανάστευση των κλάδων της οικονομίας εντός της αυτής χώρας ή και σε άλλες χώρες. 'Επί παραδείγματι, η Ουαλλία ήτο η πρώτη περιοχή παραγωγής σιδήρου της Βρετανίας. Σήμερα, στην περιοχή αυτή διατηρούνται όρισμένα εργοστάσια ως μουσειακά και τα παλαιά κανάλια μεταφοράς του σιδήρου και των πρώτων υλών της παραγωγής του, αξιοποιούνται τουριστικά. 'Η περιοχή του Μάντσεστερ της Βορείου 'Αγγλίας, μέχρι και προ όλίγων δεκαετιών, ήτο το κέντρο έμπορίας και έπεξεργασίας όλων των προϊόντων και ύποπροϊόντων δάμβακος της Εύρώπης, λειτουργούσε μάλιστα και το μοναδικό Χρηματιστήριο Βάμβακος στη Γηραιά 'Ηπειρο. Σήμερα δέν υπάρχει τίποτα. Παραμένουν στο Μάντσεστερ μόνο τα ώραία παλαιά κτίρια με τους έντοιχισμένους τίτλους τους, για να θυμίζουν την ιστορία του τόπου.

Οί μικρές έπιχειρήσεις εξαφανίζονται γιατί ή πολύ εύκολη είσοδος νέων ανταγωνιστών στον κλάδο, ώθει σε εξαφάνιση τις λιγότερο συναγωνίσιμες.

'Η κοινωνική μεταβολή θα επέλθει από την πίεση που ασκοούν οί εξέλιξεις στην αναβάθμιση των δημοσίων ύπηρεσιών και τη λειτουργία του Κράτους από τον έπιβαλλόμενο έκονυχρονισμό της γεωργίας, από την αναγκαία αναβάθμιση της παιδείας και τη μελλοντική ανάπτυξη σε πανευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο του έπιχειρηματικού τομέα και ιδιαίτερα των άνωνύμων εταιρειών.

"Αν αυτή ή εξέλιξη συνδυασθεί και με ήθική ανέλιξη, τότε ή κοινωνική αναβάθμιση δέν θα είναι μόνο οικονομική, γνωσεολογική και λειτουργίας των δημοσίων ύπηρεσιών. Θα είναι και πνευματική, συνεπώς θα είναι ολοκληρωμένη, με θεμέλια και δυνάμεις για περαιτέρω βελτίωση της ζωής.

Εύρωπαϊκός Πολιτισμός και 'Ελλάς

"Όπως αναφέρεται στο προηγούμενο άρ-

θρο τών «'Ακτινών» ('Η Ο.Ν.Ε., ή προς 'Ανατολάς επέκταση και ή Πολιτική "Ένωσι της Εύρώπης), ό Εύρωπαϊκός Πολιτισμός είναι άτροφικός και αδύναμος και αυτή ή πορεία του συμβάλλει άρνητικά στη ζωή των Εύρωπαϊων και έγκυμονεί κινδύνους. 'Από πολλούς διανοούμενους της Εύρώπης γίνεται άντιληπτό ότι είναι υπεραναγκαία ή αναγέννηση του Εύρωπαϊκού Πολιτισμού και ή ενίσχυση των δύο έκ των τριών πυλώνων του, δηλαδή του Χριστιανισμού και της 'Ελληνικής Παιδείας. 'Ο τρίτος πυλών, τό Ρωμαϊκό Δίκαιο, τεχνοκρατικά είναι άκρωσ άνεπτυγμένος, με αδύναμες όμως βάσεις, διότι τά ήθικά του έρείσματα έχουν διαβρωθεί λόγω της άτροφίας των πρώτων δύο πυλώνων, του Εύρωπαϊκού Πολιτισμού, δηλαδή του Χριστιανισμού και της 'Ελληνικής Παιδείας.

'Η Εύρώπη βρίσκεται ενάπιον δύο σοβαρών προβλημάτων, άντιλαμβανόμενη ότι:

(α) 'Η ζωή δέν είναι μόνο οικονομική. Είναι και πολλά άλλα. 'Η ζωή δέν είναι μονοσήμαντη. Είναι πολυσήμαντη. 'Η οικονομική σταθερότης και ανάπτυξη, δέν θεραπεύει τη μοναξιά του σημερινού ανθρώπου, δέν θεραπεύει την έσωτερική του αδυναμία ν' άντιμετωπίζει τις δυσκολίες της ζωής, δέν μειώνει τις συγκρούσεις των ατόμων, δέν άντιμετωπίζει την άπόγνωση των νέων, διότι νιώθουν μόνοι κι αδύναμοι και τρέχουν στα ναρκωτικά γιατί ζητούν τη φυγή από τη ζωή. Δέν θεραπεύει τη διάλυση του γάμου και κάνει ιδιαίτερα τά παιδιά δυστυχημένα, δέν θεραπεύει τη βία και τη διαφθορά του ιδιωτικού και δημοσίου βίου, ή όποία διαβιβρώσκει τη Δημοκρατία και την οικονομική ανάπτυξη, δέν άμβλύνει τις κοινωνικές συγκρούσεις, έμφανείς και άφανείς, και

(6) Πώς θα άντιμετωπίσει την ήγετική της θέση σε παγκόσμια κλίμακα, όπως και τους μη Χριστιανικούς Πολιτισμούς αν δέν έχει ικανά ήθικά έρείσματα που οδηγούν στην κατανόηση, τη φιλαλληλία και την ειρήνη. 'Η ισχύς των όπλων δέν ανεβάζει, δέν

όδηγεί, δέν άπορροφά άλλους πολιτισμούς σέ ύψηλότερα επίπεδα, αντίθετα δημιουργεί αντιδράσεις και συγκρούσεις.

Οί σημερινοί Εύρωπαϊοί διανοούμενοι, όπως ή Jacqueline de Romilly, αντιλαμβάνονται τὸ μέγεθος τῆς κρίσεως και ζητοῦν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα νά σταθεῖ ὄρθια και ν' ἀναλάβει τὸ ρόλο τῆς νά ἡγηθεῖ μίας πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ.

Στίς φωνές τῆς Δύσης, προστίθενται και τὰ βλέμματα και ἡ ἐλπίδα τῶν ὀρθοδόξων ἀδελφῶν τῆς Ἀνατολῆς ὅτι οἱ Ἕλληνες θά σταθοῦν δίπλα τους, ὄχι μόνο στήν οικονομική τους ἀνάπτυξη, ἀλλά και στήν ὀρθόδοξη πνευματική τους ἀνάταση.

Μεγάλο, ὄντως, τὸ χρέος τῶν σύγχρονων Ἑλλήνων. Ἐνας λαὸς πονεμένος ἀκόμη και προδομένος ἀπὸ τὴν παντοειδή ἡγεσία του, καλεῖται νά προσφέρει κάτι πολὺ μεγάλο, ὅσο μεγάλος εἶναι και ὁ Εὐρωπαϊκὸς Πολιτισμὸς ποὺ ἐκτείνεται και πέραν

τῆς Εὐρώπης, σὲ ὅλον τὸν κόσμο.

Αὐτὸ τὸ ἔργο δέν θά τὸ κάνει τὸ μικρὸ ποίμνιο. Τὸ μικρὸ ποίμνιο θά κάνει καλὴ χρῆση τῆς ἐλευθερίας του και θά προσφέρει τὴν ταπεινώσή του. Τὸ ἔργο θά τὸ κάνει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὴ ἡ προσφορά δέν ἀποτελεῖ μόνο μία συμβολὴ στὸν Πολιτισμὸ τῆς Δύσης και τῆς Ἀνατολῆς, συγχρόνως βοηθᾷ στὴ διαχρονική ἐπιδίωξη τοῦ Ἔθνους μετὰ τὴν κατάργηση τῶν συνόρων μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν.

Εἶναι χρέος ὅλων, μικρῶν και μεγάλων, ἀμορφῶτων και μορφωμένων, νά σταματήσει ὁ διασυρμὸς τῆς γαλανῆς μας πατρίδος ἀπὸ τοὺς ἐπιτηδίους συμπατριῶτες μας και νά στηθεῖ και πάλι ἡ Ἑλλάδα μας στὸ βάθρο τῆς ποῦ τῆς πρέπει και τῆς ἀξίζει.

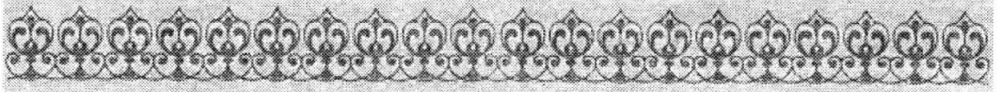
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Ἄομὸτ. Καθηγητῆς τοῦ Οἰκονομικοῦ
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΙΚΕΣΙΑ

*Σὲ κάθε μιὰ ψυχή, μὰ σ' ὄλες τὶς ψυχές,
ὕπάρχουν, πάντοτε, παράθυρ' ἀνοικτά,
μεγάλα, κάποτε, μὰ πιο συχνὰ μικρὰ
ἀπ' ὅπου φῶς ἀκνογλυκαίνει τὶς καρδιές.*

*Τ' ἀχνὸ τὸ φῶς, ἐλπίδα μένει δυνατή.
Θερμ' ἰκεσία γιὰ νὰ λάμπει πιο πολὺ,
σὰν τότε, θαῦμα, Κύριε, μὲ τὸν ληστή,
ν' ἀνοίξουν φωτεινὰ παλάτια, στὴ στιγμή!*

Ε.Λ.Κ.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΝΕΑ ΤΑΞΗ

Τὰ τελευταῖα χρόνια γίνεται εὐρύτατη χρήση τῶν ὄρων Παγκοσμιοποίηση καὶ Νέα Τάξη. Ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν ἄρχισε νὰ ἀκούεται δεῖλὰ πρὶν εἴκοσι περίπου χρόνια καὶ ἀναφέρεται στὴν οἰκονομία καὶ τὴν ἐπικοινωνία, ἐνῶ ὁ δεύτερος ἔδωσε ὀδυνηρὰ στοιχεῖα τῆς ταυτότητός του ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου καὶ ἐντεύθεν. Στά στενὰ ὄρια ἐνὸς ἄρθρου θὰ ἐπιχειρηθεῖ μιὰ ρεαλιστικὴ ἀποτύπωση τοῦ θέματος καὶ μόνο σημειολογικά.

Οἱ περισσότεροι Δυτικοὶ καὶ κυρίως ὄσοι ἔχουν σχέση μὲ τὸν πλοῦτο μᾶς προσκαλοῦν νὰ ἀντιμετωπίσουμε τὴν παγκοσμιοποίηση ὡς σωστὴ καὶ ἀναπόφευκτη ἐξέλιξη ποὺ θὰ ὀδηγήσει στὴν καθολικὴ εὐημερία τῶν λαῶν. Ἄλλοι ὅμως τὴν ἀποκρούουν γιατί θὰ εὐρύνει τὸ χάσμα πλουσίων-παυχῶν καὶ θὰ ἔχει ὡς ἐπακόλουθο τὴν δημιουργία νέας τάξης πραγμάτων, μὲ ὅ,τι αὐτὸ συνεπάγεται καὶ κυρίως μὲ ἐπιπτώσεις στὴν ἐθνικὴ κυριαρχία. Γι' αὐτοὺς δηλαδή ἡ παγκοσμιοποίηση, παρὰ τὴν ὠραιότητα τοῦ ὄρου, σημαίνει αὐξημένη ἀνισότητα χωρὶς αὐξησὴ τῆς εὐημερίας ἀλλὰ καὶ μὲ ἐθνικοὺς κινδύνους. Ἐμφανισιακά, βέβαια, ἡ παγκοσμιοποίηση ταυτίζεται μὲ τὴν διεθνή ἐξάπλωση τῶν πολυεθνικῶν ἐταιρειῶν, τὴν αὐξησὴ τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου καὶ τῶν διεθνῶν ἐπενδύσεων. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ὑποστηρικτὲς τῆς τὴν παρουσιάζουν ὡς ἀναπόφευκτη ἐξέλιξη, γιατί δημιουργεῖ γιὰ ὅλες τὶς χώρες περισσότερες εὐκαιρίες, παρὰ κινδύνους. Ἀντίθετα, οἱ ἀντιτιθέμενοι σ' αὐτὴν ὀμιλοῦν γιὰ συνεχῆ λιτότητα, ἀπώλεια τοῦ κοινωνικοῦ κράτους καὶ θέσεων ἐργασίας, συμπίεση μισθῶν καὶ ἄλλα δεινά. Σημειωτέον ὅτι ἡ παγ-

κοσμιοποίηση θρῖσκεται σὲ ἐξέλιξη καὶ ἐκούσα-ἀκούσα ἡ χώρα μας τὴν ἀκολουθεῖ.

Ἡ παγκοσμιοποίηση τῆς οἰκονομίας προβλέπει ἓνα σύνολο ἀλλαγῶν. Κατ' ἀρχὴν ἀπαιτεῖται ριζικὴ τεχνολογικὴ ἀνανέωση (ἐκσυγχρονισμὸς παραγωγικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ἐπέκταση πληροφόρησης, μικροηλεκτρονικῆς κ.λ.π.) πολιτικὴ μισθῶν βασισμένη στὴν αὐξησὴ τῆς παραγωγικότητας καὶ τῆς ἀνταγωνιστικότητας. Ἐπίσης ἡ παγκοσμιοποίηση ἐπιβάλλει τὴν μείωσιν τοῦ κοινωνικοῦ κράτους στοὺς τομεῖς ὑγείας, συντάξεων, ἀσφαλίσεων κ.λ.π. Πρόκειται οὐσιαστικά γιὰ ἀνατροπὴ τοῦ status quo στὴν οἰκονομικὴ, κοινωνικὴ καὶ κρατικὴ ζωὴ ποὺ ἀναπόφευκτα δημιουργεῖ λίγους κερδισμένους καὶ πολλοὺς χαμένους. Ἢδη στίς ἀλλαγὲς ποὺ πραγματοποιοῦνται στὴ χώρα μας π.χ. συγχωνεύσεις τραπεζῶν, δημιουργία μεγάλων ἐπιχειρήσεων, ἐπὶ ζημίᾳ τῶν ὑφισταμένων μὴ ἀνταγωνιστικῶν πλέον μικρῶν, θὰ ἀναδειχθοῦν νέοι πρωταγωνιστὲς ἀλλὰ καὶ θὰ ὀδηγηθοῦν στὴν περιθωριοποίηση καὶ τὴν ἀνεργία ὅσες ἐπιχειρήσεις ἀδυνατοῦν νὰ παρακολουθήσουν καὶ νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τὶς προκλήσεις τῆς παγκοσμιοποίησης καὶ ὄσοι -κυρίως μέσης ἡλικίας- ἐργαζόμενοι θεωροῦνται ὅτι περισσεύουν ἢ δὲν ἔχουν τὰ προσόντα νὰ ταξιδεύουν στὸ ἴδιο τραῖνο μὲ τοὺς τυχεροὺς τῆς ἱστορίας. Ὑπενθυμίζεται ὅτι παρόμοια θέματα, ἀλλὰ πολὺ μικρότερης κλίμακας, πάντοτε ὑπῆρχαν (π.χ. πάντοτε ἐκλείναν μὴ ἀνταγωνιστικὲς ἐπιχειρήσεις) ἀλλὰ ἡ ἐπίδρασή τους στὸ κοινωνικὸ σύνολο ἦταν λι-

γώτερο αισθητή, διότι οι άλλες γίνονταν με μικρή ταχύτητα και πολλές φορές οι κοινωνικές διεκδικήσεις και ρήξεις δαιμονοποιούνταν διότι είχαν και πολιτική χροιά. Σήμερα όμως οι άλλες γίνονται ταχύτατα, οι δεσμεύσεις της χώρας λόγω συμμετοχής σε Διεθνείς Όργανισμούς δεν επιτρέπουν παρεκκλίσεις π.χ. διατήρηση του κοινωνικού κράτους όπως υφίσταται σήμερα. Από την άλλη πλευρά, το Κράτος για να συγκρατήσει στη χώρα ξένα και ήμεδαπά κεφάλαια προβαίνει σε μειώσεις των φορολογιών τους με αποτέλεσμα να μειώνονται τα κρατικά έσοδα, ενώ απαιτείται αύξηση αυτών για την αντιμετώπιση όλων των αυξανόμενων εξοπλιστικών δαπανών που άμεσα ή έμμεσα επιβάλλει η Νέα Τάξη πραγμάτων (Ν.Τ.Π.) που δημιουργούν εμφανώς πλέον οι ισχυροί. Έτσι συνεπώς περιορίζεται και η δυνατότητα άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Ακόμα προς αντιμετώπιση της καταστάσεως το κράτος προβαίνει σε ιδιωτικοποιήσεις Δημοσίων Οργανισμών -στοιχούς όποιους ή σπατάλη ή και η ιδιοποίηση πόρων αποτελούν μια κοινωνικά απαράδεκτη πραγματικότητα- με ευνόικα μάλιστα, στο βάθος του χρόνου, αποτελέσματα για το κοινωνικό σύνολο, αλλά με τη δημιουργία σε πρώτη φάση νέου αριθμού άνεργων.

Από την άλλη πλευρά οι υποστηρικτές της παγκοσμιοποίησης όμιλούν για μεγαλύτερη κινητικότητα του διεθνούς κεφαλαίου, δημιουργία επενδύσεων σε αναπτυσσόμενες χώρες, δημιουργία θέσεων εργασίας, γεγονός που αναμένεται να επιδράσουν θετικά στο θέμα της ανεργίας ανειδίκευτων προσώπων, έφ' όσον μάλιστα οι επενδύσεις αναφέρονται σε προϊόντα εντάσεως ανειδίκευτης εργασίας. Υποστηρίζουν ότι η παγκοσμιοποίηση δεν είναι δυστυχία γιατί δημιουργεί για όλες τις χώρες περισσότερες ευκαιρίες παρά κινδύνους. Ότι πρέπει να ιδωθεί ως έκφραση ενός συνόλου άλλων οι οποίες διαμορφώνουν συνολικά μια νέα, βελτιωμένη, πραγματικότητα. Έν τούτοις δεν αποκρύπτουν ότι θα επέλθει μια πιο

ισχυρή ενσωμάτωση του κράτους στον μηχανισμό των παγκοσμιοποιημένων αγορών κεφαλαίου, ότι θα άσκηθούν ισχυρές πιέσεις για συρρίκνωση των πολιτικών κοινωνικής συνοχής του κοινωνικού κράτους που θα συνοδεύονται από ανακατατάξεις δυνάμεων στο ίδιο το εσωτερικό της κρατικής εξουσίας με αποδυνάμωση πολλών υπηρεσιών και ισχυροποίηση των Οικονομικών Υπουργείων και της Κεντρικής Τράπεζας (Τράπεζα Ελλάδος) σε κάθε κράτος.

Ήδη, στην Ευρώπη γίνονται συζητήσεις, εκφράζονται αντιρρήσεις, και γενικά υπάρχει προβληματισμός για την βαρβαρότητα της ραγδαίας εξαπλούμενης παγκοσμιοποίησης. Η υπερσυγκέντρωση πλούτου και ισχύος σε λίγα πρόσωπα που δρουν κατά το δοκούν χωρίς οποιοδήποτε δημοκρατικό έλεγχο, σε μια εποχή που όξύνονται διεθνώς οι ανισότητες και πλήθος ανθρώπων διολισθαίνουν στη φτώχεια και στην περιθωριοποίηση έγκλωβίζει άπροσμέτρητους κινδύνους. Ένας άλλος κίνδυνος είναι η συνεχής διάβρωση του κράτους-έθνους και των δυνατοτήτων του να αναλαμβάνει οικονομικές και κοινωνικές λειτουργίες στο χώρο του. Σιγά-σιγά δημιουργείται μια παγκόσμια διακυβέρνηση με «παγκόσμιους πολίτες», προσπαθώντας να μας πείσει ότι έφθασε το τέλος των ιδεολογιών ενώ δυστυχώς έφθασε το τέλος των ιδεολόγων. Οι σχεδιαστές της δεν θέλουν «οικονομικό έθνικισμό» π.χ. το δικαίωμα της προστασίας του έθνικού πλούτου που διαθέτουν τα μικρά και μη ισχυρά κράτη. Έτσι αυτά πρέπει να σκύβουν το κεφάλι και να αποδέχονται τους όρους που επιβάλλουν τα κυρίαρχα κράτη. Όταν π.χ. η κατ' έσοχην βαμβακοπαραγωγός Αίγυπτος θέλησε να καθτοποιήσει την επεξεργασία του βάμβακος, της διεμνήθη να κάνει χρήση του συγκριτικού πλεονεκτήματός της αλλά μέχρι την συλλογή και την εκκόκιση, ώστε να μη θιγούν οι πέραν του Ατλαντικού βαμβακοπαραγωγοί! Έάν δέ

ή Αίγυπτος επέμενε στις προθέσεις της δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐλπίζει στὴν ὅποια οἰκονομικοτεχνικὴ βοήθεια. Ἐλλώστε τὸ Διεθνὲς Νομισματικὸ Ταμεῖο, ἡ Παγκόσμια Τράπεζα μποροῦν νὰ «ὀμλήσουν» πολὺ ὠμὰ γιὰ τὴν οἰκονομία τῆς Αὐγύπτου! Καὶ ἔγραφαν οἱ New York Times «οἱ ὑποανάπτυκτες χώρες μὲ σημαντικὲς πηγὲς φυσικοῦ πλούτου πρέπει νὰ μάθουν ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ὅτι οἱ τάσεις ἀνεξαρτησίας καὶ φανατικοῦ ἐθνικισμοῦ πληρώνονται ἀκριβὰ. Ἡ Ἀμερικὴ μπορεῖ νὰ ἐνισχύει ἡγέτες ποὺ βλέπουν πιὸ μακρὰ καὶ ξέρον νὰ φέρονται λογικά». Θέλουν «κυβερνήτες διτρίνας» ποὺ νὰ κατανοοῦν τὰ συμφέροντα τῆς υπερδύναμης, ποὺ νὰ ἔχουν δικαιώματα στὸ βαθμὸ ποὺ κάνουν καλὰ τὴ δουλειὰ τους, διαφορετικὰ θὰ συντρίβονται. Δὲν νομίζουμε ὅτι πρέπει νὰ ἀναφερθοῦμε στὸν παγκόσμιο ἔλεγχο τῶν πηγῶν καὶ ἀγορῶν πετρελαίου ἀπὸ τὴν παγκόσμια υπερδύναμη, γιατί καθημερινὰ αὐτὰ ἀναγράφονται στὸν Τύπο. Ὁ ἔλεγχος αὐτὸς ἔχει προκαλέσει τόσοι πολέμους καὶ ἀναστατώσεις καὶ ποιὸς γνωρίζει τί μᾶς ἐπιφυλάσσει ἀκόμη!

Ἐτσι πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ πιστεῖουν ἀνεξάρτητα ἀπ' ὅσους ὑποστηρίζουν μὲ ἔργα ἢ ἀντιτίθενται μὲ λόγια στὴν παγκοσμιοποίηση, ὅτι ἡ παγκοσμιοποίηση θὰ κάνει τὰ πλούσια κράτη πλουσιώτερα καὶ ὅτι θὰ διευρυνθεῖ τὸ χάσμα μὲ τὶς χώρες τοῦ τρίτου κόσμου. Ἐπίσης ὅτι θὰ διευρυνθεῖ τὸ ἀνοιγμα μεταξύ πλουσίων καὶ πτωχῶν στὶς πλούσιες χώρες ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερο καὶ στὶς φτωχὲς. Στοιὺς μελαγχολικοὺς διαταγμοὺς γιὰ τὸ ποῦ ὀδηγεῖ τὸν πλανήτη ἡ παγκοσμιοποίηση ἔρχεται νὰ προστεθεῖ ἡ ἐτήσια ἔκθεση τοῦ ΟΗΕ. «Για τὴν ἀνθρώπινη ἀνάπτυξη» νὰ μᾶς πληροφορήσει ὅτι «οἱ τρεῖς πλουσιώτεροι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου ἔχουν περιουσία ποὺ υπερβαίνει τὸ Ἀκαθάριστο Ἐγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) 35 φτωχότερων χωρῶν μὲ πληθυσμὸ 600 ἑκατ. ἀτόμων». Ἄλλο ἀνησυχητικὸ εἶναι ὅτι τὸ 86% τοῦ παγκοσμίου ΑΕΠ παράγεται στὶς πλουσιώτερες χώρες ὅπου κατοικεῖ τὸ 20%

τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γῆς, ἐνῶ στὶς χώρες ποὺ ζεῖ, τὸ 20% τοῦ πτωχότερου πληθυσμοῦ παράγεται μόνο τὸ 1% τοῦ παγκοσμίου ΑΕΠ. Ἐτσι οἱ πτωχὲς χώρες ὀδηγοῦνται στὸν συνεχῆ δανεισμὸ ποὺ μέσα σὲ 20 χρόνια ξετινάχθηκε ἀπὸ τὰ 265 ἑκατ. δολ. στὰ 4,2 τρισ. Καὶ ἐρωτᾶται, μὲ τί ἔσοδα θὰ πληρώνουν οἱ πτωχὲς χώρες τὰ χρεῖά τους ἐνῶ συγχρόνως θὰ πρέπει νὰ βελτιώνουν τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο τῶν κατοίκων τους καὶ μάλιστα μὲ ρυθμοὺς ταχύτερους τῶν ἤδη ἀνεπτυγμένων χωρῶν; Πρὸς τὸ παρὸν οἱ πλούσιες πολυεθνικὲς ἐταιρεῖες ἐξάγουν συνεχῶς καὶ περισσότερη «κόλλα παπουτσιῶν» στὶς χώρες τοῦ τρίτου κόσμου ὅπου τὰ ἀνυπόδητα παιδάκια ἀνακάλυψαν τρόπο νὰ ξεγελοῦν τὴν πεῖνα: Εἰσπνέοντας τοὺς ἀτιμοὺς τῆς κόλλας! Αὐτὸ, ἀρχομένης τῆς 3ης χιλιετίας!

Ἐτσι ὁ κίνδυνος λόγω τῆς ἀνισορροπίας στὴν κατανομὴ τοῦ πλούτου δὲν θὰ πρέπει νὰ ἐφησυχάζει τοὺς πλούσιους ἐξουσιαστὲς γιατί ἐνδέχεται νὰ πυροδοτήσει τὸ κοινωνικὸ χάος ἂν δὲν τὸ ἀντιμετωπίσουν ἔγκαιρα.

* * *

Ἡ Νέα Τάξη Πραγμάτων (Ν.Τ.Π.) εἶναι πιὸ ἡλικιωμένη ἀπὸ τὴν Παγκοσμιοποίηση. Μποροῦμε νὰ δεχθοῦμε ὅτι γεννήθηκε τὸ 1919 στὸ Παρίσι ὅταν ὁ Οὐῆλσον, ὁ Λόυδ Τζῶρτζ καὶ ὁ Κλεμανσώ ἀποφάσισαν στὶς Βερσαλλίες ποιὲς νέες χώρες θὰ δημιουργηθοῦν, ποιὲς θὰ καταταμηθοῦν, ποῦ θὰ χαράσσονταν νέα σύνορα, πῶς θὰ μοιραζόταν ἡ Μέση Ἀνατολὴ κ.λ.π. Στόχος τῶν νικητῶν τοῦ Α' Π.Π. ἡ μόνιμος εἰρήνη ἀλλὰ καὶ ἡ δύσκολα ἀποκρυπτόμενη φιλοδοξία: Ἡ κυριαρχία τῶν ἰσχυρῶν κρατῶν ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων. Κατὰ τὸν μεσοπόλεμο, ἐργάστηκε γιὰ δημιουργία Ν.Τ.Π. ἡ χιτλερική Γερμανία. Μάλιστα ὁ Χίτλερ ἐπινόησε τὸν φυλετικὸ ἐξαγνισμὸ τῆς χώρας καὶ τὴν ἀποκατάσταση τῆς Ἀρίας φυλῆς σὲ κυρίαρχο θέση. Πρὸς τοῦτο καθιέρωσε διωγμοὺς ἄλλων φυλῶν, καθάρσεις καὶ κρεμα-

τόρια. 'Αλλά τὸ 1945 οἱ νικητὲς τοῦ Β' Π.Π. (Ροῦσβελτ - Τσῶρτσιλ - Στάλιν) ξαναμοίρασαν τὸν κόσμον, δημιούργησαν νέα κράτη ἄλλα καὶ ζῶνες ἐπιρροῶν. Τότε κυριάρχησε ἡ ἄποψη τοῦ Τσῶρτσιλ, γιὰ τὴν διαμόρφωση τῆς Ν.Τ.Π. κατὰ τὴν ὁποία «*Ἡ διακυβέρνηση τοῦ κόσμου θὰ πρέπει νὰ ἀνατεθεῖ σὲ ἔθνη ἱκανοποιημένα ποὺ δὲν ἐπιθυμοῦν τίποτε περισσότερο ἀπὸ αὐτὸ ποὺ ἔχουν. Ἄν ἡ διακυβέρνηση τοῦ κόσμου πέσει στὰ χέρια πεινασμένων λαῶν, ὁ κίνδυνος θὰ εἶναι μέγας. Κανεὶς ἀπὸ μᾶς δὲν ἔχει λόγους νὰ ἐπιθυμῆ κάτι περισσότερο. Ἡεἰρήνη θὰ διατηρηθεῖ ἀπὸ λαοὺς ποὺ ζοῦν σύμφωνα μὲ τὴν νοοτροπία τους καὶ δὲν ἔχουν μεγαλύτερες φιλοδοξίες. Ἡ δύναμή μας, μᾶς τοποθέτησε ἐπικεφαλῆς τῶν ὑπολοίπων. Εἴμαστε ὅταν τοὺς πλούσιους ποὺ ζοῦν εἰρηνικὰ στὰ σπίτια τους».* Ἄλλά δὲν πέρασαν πολλὰ χρόνια καὶ ἀποδεικνύοταν ὅτι ὄχι μόνον τὰ πλούσια κράτη ἔχουν φιλοδοξίες ἀλλὰ οἱ πλούσιοι τους ἔχουν ἀκόρεστες φιλοδοξίες, ὅταν ἄρχισαν νὰ κυβερνοῦν τὸν κόσμον μὲσφ τῶν πρωτοεμφανισθέντων νέων διεθνῶν ὀργανισμῶν καὶ τῶν πολυεθνικῶν ἐταιρειῶν. Καὶ ἄρχισαν οἱ ἀνταγωνισμοὶ γιὰ μεγαλύτερη μερίδα πλούτου καὶ ἐξουσίας μὲ καταπιέσεις, δίχως οἶκτο, ὅσων συναντοῦσαν στὸ δρόμον τους. Στὴν πορεία τους βοηθήθηκαν καὶ ἀπὸ τοὺς πλουσίους τῶν πεινασμένων κρατῶν. Καὶ σήμερα μετὰ μισὸ αἰῶνα, μετὰ ἑννέα χρόνια ἀπὸ τὴν κατάρρευση τῶν χωρῶν τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ ἔχει δημιουργηθεῖ μιὰ Ν.Τ.Π. ἀπὸ τὴν μόνη Ὑπερδύναμη ποὺ ἀπέμεινε. Αὐτή, καὶ μαζί της διάφορα κέντρα ἐξουσίας (Δ.Ν.Τ. Παγκόσμια Τράπεζα, Ἐλιτίστικες Λέσχες, GATT κ.λ.π.) ἀποφασίζουν γιὰ τὶς τύχες τῶν λαῶν, γιὰ νέα σύνορα, γιὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ ἐθνικὲς καθαρότητες. Τώρα προστέθηκε καὶ ἡ «περίφημη» Ὁμάδα G7, τῶν πλουσιώτερον-πλέον ἀνεπτυγμένων χωρῶν- ποὺ πειθαρχοῦσα στὰ κελεύσματα τοῦ πλανητάρχου ὑποτίθεται ὅτι διορθώνει ἀδικίες καὶ φροντίζει γιὰ τὴν ἀνύψωση τοῦ βιοτικῆς

ἐπιπέδου τῶν διαδιούντων στὸν πλανήτη ἀνθρώπων. Διότι ἡ G7 ἐξουσιάζει καὶ λειτουργεῖ τὸ διεθνὲς τραπεζικὸ σύστημα, κυριαρχεῖ στὶς διεθνεῖς ἀγορὲς κεφαλαίου, στὴν ὑψηλὴ καὶ διαστημικὴ τεχνολογία, ἔχει τὴν δυνατότητα μαζικῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ὅπου γῆς, ἔχει ἡγετικὴ θέση στὰ μέσθα πληροφορήσης καὶ ἔχει ὑποβαθμίσει τὸν ρόλον τῶν θεσμοθετημένων διεθνῶν ὀργανισμῶν (ΟΗΕ καὶ Συμβ. Ἀσφαλείας). Ἄλλωστε ἡ κυνικὴ δήλωση τοῦ γνωστοῦ ἀμερικανοῦ στρατηγοῦ Πάουελ τὰ λέει ὅλα: «*Εἴμαστε ἀρχηγοὶ ἐπειδὴ ἡ Φύση καὶ ἡ Ἱστορία μᾶς ἀνέθεσαν αὐτὸ τὸ καθήκον*». Συγχρόνως ἡ πατρίδα του παρουσιάζεται ὡς μέντορας καὶ τῆς παγκόσμιας ἠθικῆς. Ἐπιβεβαιώνεται ἐδῶ κάτι ποὺ εἰπώθηκε 2000 χρόνια πρὶν «*Οἶδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχουν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν*» (Μάρκ. ι' 42).

Καὶ προχωροῦν πρὸς μιὰ καθολικὴ πλέον παγκοσμιοποίηση τῆς οἰκονομίας ἡ ὁποία θὰ στηρίζει τὴν ἄτυπη παγκόσμια κυβέρνηση, ἡ ὁποία θὰ καθορίζει καὶ τὸν ρόλον τῶν μικρῶν κρατῶν στὸ παγκόσμιο γίγνεσθαι. Καὶ τὸ τραγικὸ εἶναι ὅπως ἀποδεικνύεται τώρα, ὅτι ὁ «*ψυχρὸς πόλεμος*» ἦταν ἓνα σημαντικό ἄλλοθι γιὰ τὶς ἡγετικὲς δυνάμεις τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου, τῶν ἐπενδύσεων καὶ παραγωγῆς πολεμικῶν ὑλικῶν γιὰ νὰ γιγαντώνονται οἱ οἰκονομίες τους, ἐνῶ συγχρόνως νὰ στραγγαλίζονται τὰ μικρὰ κράτη, ποὺ ἔπρεπε νὰ εἶναι πάντοτε ἐτοιμοπόλεμα κατὰ τὶς ἐπιταγὲς τῶν ὀργάνων (NATO, SENTO, Σύμφωνο Βαρσοβίας) ποὺ οἱ Μεγάλοι δημιούργησαν. Καὶ ἡ διεθνὴς ὑποκρισία ἀποθεωνόταν τότε ὅταν οἱ πλούσιες χῶρες ἐνῶ ἀγωνίζονταν γιὰ τὸν ἀφοπλισμὸ καὶ τὴν ἀσφάλεια ἀναδεικνύονταν συγχρόνως ὡς οἱ μεγαλύτεροι ἐμποροὶ ὄπλων!

Ἔτσι σήμερα ἀστυνομεῦται καὶ ποδηγετεῖται κάθε κρατικὴ πολιτικὴ ἐξουσία καὶ σὲ μεγάλο ποσοστὸ ἡ διεθνὴς κοινὴ γνώμη. Βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ μιὰ παγκόσμια δι-

κρατορία, γιατί όπως οι δικτατορίες αναστέλλουν τα έθνη Συντάγματα, έτσι και η σημερινή έχει αναστείλει άτυπα την ισχύ του Διεθνούς Δικαίου και τις αποφάσεις του ΟΗΕ. Το Διεθνές Δίκαιο είναι χρήσιμο για να προσφεύγουν σ' αυτό όταν έπιθυμούν κάλυψη έστω και διάτρητη για ό,τι αποφασίσουν. Για τους ανίσχυρους ισχύει το κράτος του νόμου, ενώ για τους ισχυρούς το δίκαιο του ισχυροτέρου. Θέλουν, λένε, οι πολίτες να είναι έλευθεροι αλλά «έλευθεροι», για να κάνουν αυτό που αυτοί υπαγορεύουν. "Όσον άφορᾶ τὰ διατυμπανιζόμενα «άνθρώπινα δικαιώματα» αυτά έχουν χρησιμη έργαλειοκή αξία στο ήθικό και κοινωνικό όπλοστάσιο τών ισχυρών. Σέ περιπτώσεις ανάγκης αυτά ανασύρονται γιατί άποτελούν πρώτης τάξεως προπαγανδιστικό έργαλειο όπως άπέδειξαν οι κρίσεις στη Βοσνία και τὸ Κόσσοβο. Και ποιός γνωρίζει πού ακόμα θα τὰ επικληθούν για να άποσταθεροποιήσουν έθνη κράτη, να τὰ διασπάσουν και να χαράξουν εν όνόματι αυτών νέα σύνορα; Άλλωστε ή Ν.Τ.Π. έχει θεοπίσει μία έλαστική όρολογία π.χ. «όρθᾶ σκεπτόμενοι άνθρωποι», «κύπεύθυνοι πολίτες», «άριστοκρατία του πνεύματος και του ήθους» που πολλές φορές άποτελούν φραστικά πυροτεχνήματα. Άκόμη οι όβιδιακές μεταμορφώσεις χρησιμοποιούνται σε εύρεια κλίμακα, όταν ό «τρομοκράτης» μετατρέπεται εύκολα σε «άπελευθερωτή» ή «έθνικόν άγωνιστή» και αντίστροφως. "Όσον άφορᾶ τὸν όρον «Δημοκρατία» σημαίνει άποδοχή τών όρων της άγορᾶς, έτσι όπως τούς αντίλαμβάνονται οι Δυτικοί έπενδυτές. Και ή δημοκρατία γι' αυτούς άπειλείται όταν οι άνθρωποι άνησυχούν για τις βασικές τους ανάγκες για τήν διατροφή, τήν υγεία, τήν εργασία, τήν μόρφωση και άδιαφορούν για τόν οικονομικό όρθολογισμό με τις διτρίνες γεμάτες είδη πολυτελείας τὰ όποια δέν μπορούν να άγοράσουν. Είναί δέ επικίνδυνο τὸ γεγονός ότι ή Ν.Τ.Π. μέσω της έξελισσόμενης παγκοσμιοποίησης δημιουργεί ένα υπερεθνικό, πολυπολιτισμικό

κράτος με νέους κρατικούς θεσμούς που άναγκαστικά ύπηρετούν τὰ συμφέροντα της υπερεθνικής οικονομικής έξουσίας. Μιά άλλη συνέπεια είναι ή έξάπλωση του τριτοκοσμικού κοινωνικού μοντέλου τών «δύο ταχυτήτων» και στις πλούσιες άκόμη χώρες. Διότι, ή παραγωγή μεταφέρεται σε περιοχές χαμηλών άμοιβών και καταυθύνεται σε προνομιούχους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας όποτε, όπως ήδη γράφτηκε, μεγάλες μερίδες πληθυσμού καθίστανται περιττές για τήν διαδικασία παραγωγής ίσως δέ και για τήν άγορά. Φυσικά άντιπαρερχόμαστε τὰ έκατομμύρια τών άνέργων και τών λιμοκτονούντων του τρίτου κόσμου όπου άστυνομία και παρακρατικά στοιχεία αναλαμβάνουν τήν κοινωνική έκκαθάριση από τὰ «κοινωνικά απόβλητα» με τις δολοφονίες, άνέργων, άλητῶν, παιδιών του δρόμου και διάφορων περιθωριακών στοιχείων. Φυσικά μπορεί να δολοφονούνται αλλά άθελά τους... προσφέρουν κοινωνική-άλτρουιστική ύπηρεσία διότι μετέχουν στο εμπόριο τών ανθρωπίνων όργάνων τους! Καταστάσεις που οι πλούσιοι της Γης άντιμετωπίζουν με ποντιοπιλατική συμπεριφορά, ενώ δημιουργούν πρόσθετες εύθυνες για τήν Άμερική όπου τὸ 1776 είδε τὸ φῶς ή διακήρυξη «*Όλοι οι άνθρωποι γεννιῶνται ίσοι· είναι προικισμένοι από τόν Δημιουργό με δικαιώματα αναπαλλοτρίωτα· σε αυτά περιλαμβάνεται, ή ζωή, ή έλευθερία και ή επίδιωξη της εύτυχίας*».

Είναί γεγονός ότι βρισκόμαστε μπροστά σε μία έκτεταμένη κρίση αξιών, θεσμών, πολιτισμού. Η παγκοσμιοποίηση στην πορεία της έπιφέρει κατακλυσμιαίες αλλαγές σε όλους τούς τομείς της ανθρωπίνης ζωής και καταλύει θεμελιώδεις άρχές της μέχρι τώρα συγκρότησης τών κρατῶν και ρύθμισης τών μεταξύ τους σχέσεων. Γιατί οι «Μεγάλοι»-κατά βάθος-θέλουν να πολτοποιήσουν τήν θρησκευτική και πολιτιστική ταυτότητα τών λαών χάριν τών συμφερόντων τους. Και

είναι άνησυχητικό για τίς, ύποτίθεται, φιλελεύθερες κοινωνίες τής Δυτ. Ευρώπης, ότι έσκυψαν τό κεφάλι στην Πλανητική Ύπερδύναμη δεχόμενες τήν θέση τοῦ ούραγοῦ στις εξέλιξεις πού βιώνουμε. "Όσον άφορᾷ τήν χώρα μας καί ή συζήτηση επί τῶν συγκλονιστικῶν αὐτῶν θεμάτων εἶναι σχεδόν άνύπαρκτη. "Άλλωστε φρόντισαν γι' αὐτό ὅσοι έλοιδώρησαν τόν πατριωτισμό, κατέστρεψαν τήν γλώσσα, τήν παιδεία, άσκησαν ιδεολογική τρομοκρατία, ροκάνισαν θεσμούς καί φώτισαν τόν δρόμο πρὸς τόν καταναλωτισμό μέ χρήματα πού τὰ περισσότερα δέν υπάρχουν. Αὐτοί βοήθησαν νά επέλθει ή κοινωνική διάβρωση, νά διαδοθεῖ ή ιδεολογία τοῦ εύκολου πλουτισμοῦ καί νά θεσμοθετηθεῖ, σχεδόν, ή διαφθορά.

Καί τώρα τί γίνεται; Δύσκολη ή άπάντηση! Η κατάσταση βέβαια εἶναι άναστρέψιμη κατά ένα ποσοστό άν οἱ ισχυροί τής Γῆς μεταξύ τῶν άλλων 1) Κατανοήσουν ότι οἱ διαδικασίες τής παγκοσμιοποίησης δέν μπορούν νά αφεθοῦν στό έλεος τῶν άγορῶν, οἱ όποῖες από τήν φύση τους καί μόνον δέν γνωρίζουν ήθικη αλλά μόνο τό υπέρτατο κέρδος. "Αν έστω καί άργά αντιληφθοῦν ότι αὐτός ό φονταμενταλισμός τής άγορᾶς άπειλεῖ νά θυσιάσει άμέτρητες ζωές, νά ανατινάξει κοινωνίες ολόκληρες καί νά ίσοπεδώσει πολιτισμούς χιλιετιῶν 2) Σεβασθοῦν τὰ σύνορα τῶν κρατῶν ὅπως προέκυψαν

άπό Διεθνείς Συνθήκες. Τίς περισσότερες φορές ή προσπάθεια για τήν άρση μιᾶς ιστορικής άδικίας πρὸς μιᾶ έθνότητα μπορεῖ νά δημιουργήσει άλυσιδωτές αντιδράσεις καί μεγαλοϊδεατισμούς μέ μή έλέγξιμα άποτελέσματα, όταν μάλιστα εἶναι γνωστό πὸς σέ 185 κράτη τοῦ ΟΗΕ διαβιοῦν 3000 έθνοτήτες 3) "Αντιληφθοῦν τόν μεγάλο κίνδυνο πού διατρέχουν τὰ εἵμεροῦντα κράτη άν οἱ μονίμως πεινασμένοι τριτοκοσμικοί σέ μιᾶ άπέλιδα μάχη έπιβίωσης προσπαθίσουν νά «περάσουν» ὡς οικονομικοί μετανάστες στις πλούσιες χῶρες τους για νά έπιζήσουν κι αὐτοί. Τότε οὔτε οἱ δυνάμεις καταστολῆς θά άνατρέψουν τήν κατάσταση γιατί τής «γῆς οἱ κολασμένοι» θά δίδουν υπέρτατη μάχη έπιβίωσης... 4) Ύπολογίσουν τήν Ίσλαμική Αναβίωση καί τὰ «κίτρινα μηρύνγκια» τὰ όποια υπάρχουν καί άποτελοῦν αντίπαλο δέος στις ὀλοκληρωτικές διαθέσεις παγκόσμιας έπικράτησης.

Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ότι θρισκόμαστε μπροστά στό χάος πού δημιουργεῖται από τήν παγκοσμιοποίηση καί τήν Νέα Τάξη Πραγματῶν καθῆκον έχουν οἱ άνά τόν κόσμο χριστιανικές έκκλησίες, νά εργασθοῦν επίμονα για τόν ήθικό έπανεξοπλισμό τῶν πιστῶν. Εἶναι ή τελευταία έλπίδα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΧ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ἡ έγγραφῆ νέων συνδρομητῶν εἰς τὰς «Ἀκτῖνας» εἶναι ἕνα πνευματικὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἠμποροῦμε νὰ ἐπιτελέσωμε ὄλοι, μὲ μικρὰν προσπάθειαν.

ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΓΝΩΣΕΩΣ

Ἐκ τῶν συζητήσεων στὸ Σεμινάριο
Θετικῶν καὶ Βιολογικῶν Ἐπιστημῶν τῆς ΧΕΕ
(Περιληπτικὰ)

Τὴν ἀφορμὴ γιὰ τὴ συζήτηση αὐτοῦ τοῦ θέματος ἔδωσε ἓνα ἄρθρο στὸ Sciences τοῦ Ἰανουαρίου 1999: The unknown and the unknowable. Διαβάσουμε ἐκεῖ ὅτι ἐρευνητές, ὄχι τῆς Φιλοσοφίας, ἀλλὰ τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν, ἀσχολοῦνται σήμερα μὲ τὴ διερεύνηση τῶν ὁρίων τῆς ἀνθρώπινης γνώσεως. Καὶ μάλιστα ὅτι σ' αὐτὴν τὴν ἐρευνα ἔχουν ἀφιερωθεῖ 5 Ἐπιστημονικὰ Ἐργαστήρια, 4 στὶς ΗΠΑ καὶ 1 στὴ Σουηδία.

Ἐκ πρώτης ὄψεως θὰ μποροῦσε νὰ διερωτηθεῖ κανεὶς: Μέσα στὴ ραγδαία ἐξάπλωση τῶν γνώσεων ἀλλὰ καὶ τῆς Τεχνολογίας ποὺ ζοῦμε, τί θέση ἔχει ν' ἀσχολοῦμεθα μὲ τὴν περιοχὴ ἐκείνη τῆς πραγματικότητας, ὅπου ἐνδεχομένως ποτὲ δὲν θὰ μπορέσει νὰ εἰσχωρήσει ὁ ἄνθρωπος; Ἄν τὸ καλοσκεφθοῦμε ὅμως λιγάκι, καταλαβαίνουμε τὴν ἀπάντηση: Ἄπλουστατα, ἡ ἐπίγνωση τῶν ὁρίων τῆς γνώσεως εἶναι καὶ ἡ σπουδαιότερη γνώση.

Μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίσει τὰ πάντα καὶ νὰ τὰ γνωρίσει καλά; Αὐτοὶ ποὺ ἔχουν τέτοιες φιλοδοξίες γιὰ τὴν ἀνθρώπινη γνώση προδίδονται ὅτι, ἴσως χωρὶς νὰ τὸ συνειδητοποιοῦν καὶ χωρὶς νὰ τὸ παραδέχονται, πιστεύουν στὴ θεία προέλευση τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος. Γιατί ἂν παραδεχθοῦμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι **μόνο** προϊὸν τοῦ περιῦργου ἀγῶνα καὶ τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς κατὰ τὴν Δαρβίνειο θεωρία, τότε πῶς νὰ πιστέψουμε ὅτι αὐτὸς ὁ ἐγκέφαλος ποὺ ἀναπτύχθηκε, ὑποτίθεται γιὰ νὰ μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ βροῖσει λίγη τροφή καὶ νὰ ξεφεύ-

γει ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς του, θὰ μπορέσει νὰ κατανοήσει κατὰ βάθος τὰ μυστήρια τοῦ Κόσμου;

Ὅμως, ὅπως καὶ νὰ ἴναι, ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι παντογνώστης. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ζήτημα τῶν ὁρίων τῆς γνώσεως, συζητήθηκε πολὺ ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους ὄλων τῶν ἐποχῶν καὶ ἡ ποιότητά της. Γιὰ νὰ μὴν μποῦμε σὲ ὅλες τὶς θεωρίες, τὸ γενικὸ συμπέρασμα εἶναι μᾶλλον αὐτὸ ποὺ γράφει στὸ πανεπιστημιακὸ σύγγραμμά του ὁ ἀείμνηστος Καθηγητῆς τῆς Φυσικῆς Δ. Χόνδρος: «...Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀνθρώπινη γνώσις περιορίζεται εἰς εἰκόνας, σχέσεις καὶ ἀναλογίας χωρὶς ποτὲ νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων, αἱ ἐκάστοτε φυσικαὶ θεωρίαι ἀποτελοῦν τὴν μόνην ἀληθῆ βάσιν τῆς Γνώσεως». Τί νὰ ἴναι αὐτὴ ἡ «οὐσία τῶν πραγμάτων», τὸ *ding an sich* ὅπως τὸ λέει ὁ Κάντ; Δὲν τὸ ξέρουμε ἀλλὰ διαισθανόμαστε ὅτι ὑπάρχει πέρα ἀπὸ τὶς δυνατότητές μας.

Ἄλλὰ καὶ αὐτὴ ποὺ εἶναι, ὅτι κι ἂν εἶναι, ἡ γνώση μας, οἱ σοφοὶ ποὺ δὲν ἐμφοροῦνται ἀπὸ ὑπερραϊσιοδοξία αισθάνονται ὅτι ἔχει ὀρισμένα ὅρια. Ὁ φυσιολόγος Du Bois Reymond ἔλεγε τὸν περασμένο αἰῶνα ὅτι *ignotamus et ignorabimus*.

Ἀσφαλῶς πολλὰ ἀπὸ τὰ ἐρωτήματα στὰ ὁποῖα οἱ παλαιότερες γενιὲς πίστευαν ὅτι δὲν θὰ μπορέσει ἡ ἐπιστῆμη νὰ δώσει ἀπάντηση, ἔχουν σήμερα ἀπαντηθεῖ. Ἄλλὰ σήμερα ἐπίσης ἔχουν γίνεи ὀρισμένες διαπιστώσεις ποὺ βάζουν ὀριστικὰ ὅρια στὴ φιλοδοξία μας νὰ λέμε πῶς «γνωρίζουμε».

1) Ήπιό βέβαιη *έπιστήμη* πιστευόταν μέχρι τις αρχές του αιώνα μας ότι είναι τα Μαθηματικά. "Όπως είναι γνωστό για να αποδείξουμε κάτι στα μαθηματικά ξεκινάμε από όρισμένες προτάσεις που δεν αποδεικνύονται, αλλά θεωρούνται αυτονόητες, τα αξιώματα. Και κάτι άλλο που δεν αποδεικνύεται αν είναι σωστό, αλλά θεωρείται αυτονόητο, είναι ο τρόπος με τον οποίο μεταβαίνουμε από τη μια πρόταση στην άλλη, π.χ. δύο και ένα ίσον τρία, **άρα** τρία πλην ένα ίσον δύο.

Ο Τσέχος Kurt Goedel απέδειξε το 1931 ότι ένα μαθηματικό σύστημα που περιέχει πολλά αξιώματα ή θα είναι **μη πλήρες**, θα περιέχει δηλαδή προτάσεις που δεν προέρχονται από αυτά τα αξιώματα ή αν είναι πλήρες θα είναι ασυνεπές, θα περιέχει δηλαδή αντιφάσεις. Με το θεώρημα αυτό του Goedel γκρεμίσθηκε η απόλυτη ισχύς των μαθηματικών αποδείξεων. Ούτε και υπάρχει *έλλιδα* να φύγει ποτέ από τη μέση ο περιορισμός αυτός των γνώσεών μας. Το δραματικό συμπέρασμα είναι ότι *«ή αριθμητική υπερβαίνει την ανθρώπινη λογική»*.

2) Παράλληλα με τα παραπάνω διαπιστώθηκε και ανάλογο πρόβλημα στην *έπιστήμη* των υπολογιστών.

Κατά τον Alan Turing βάζοντας ένα πρόγραμμα (άρκετά πολύπλοκο) στον υπολογιστή, δεν μπορούμε να ξέρουμε από πριν αν ο υπολογισμός θα φθάσει κάποτε σ' ένα τέλος ή θα συνεχίζεται *έπ' άπειρον* (halting problem).

Έπισης ο Gregory Chaitin, που ασχολείται με τη θεωρία των πληροφοριών και των αλγορίθμων, διεπίστωσε ότι όταν έχουμε μίαν *άλυσίδα* συμβόλων για να καταρτίσουμε ένα πρόγραμμα **δεν μπορούμε να ξέρουμε** αν υπάρχει *άλλη μικρότερη* σειρά που να δίνει το αυτό ποσόν πληροφοριών, αν δηλαδή το πρόγραμμά μας είναι **συμπιεσμένο** ή όχι.

3) Άλλον πάλι περιορισμό στη γνωστική μας ικανότητα επιφέρει η **πολυπλοκότητα** όρισμένων προβλημάτων. Υπάρχουν προβλήματα όπου καθώς αυξάνει ο αριθμός των

δεδομένων στοιχείων ή πολυπλοκότητα αυξάνει *έκθετικά* και μαζί ο χρόνος που χρειάζεται ο υπολογιστής για να τα λύσει. Ένας υπολογισμός που *έκ* πρώτης *όψεως* φαίνεται ότι θα 'ναι εύκολος είναι *«τό πρόβλημα του παραγγελιοδόχου»* (TSP - Travelling Salesman Problem). Ένας παραγγελιοδόχος που έχει να επισκεφθεί πέντε, δέκα, είκοσι πόλεις ζητά από τον υπολογιστή να του βρει τη σειρά των επισκέψεων που του *έξασφαλίζει* τη συντομότερη διαδρομή. Άπεδείχθη ότι αν οι πόλεις είναι πολλές, ο υπολογιστής θα δουλεύει πολύ καιρό πριν *άπαντήσει*.

Άκόμη πολυπλοκότερο είναι το πρόβλημα της *ανάδιπλώσεως* των πρωτεϊνών. Για να κάνουμε τις *έπεμβάσεις* μας στη βιολογική χημεία θα είχε μεγάλη σημασία να ξέρουμε πώς θα *ανάδιπλωθεί* μια δεδομένη σειρά *άμινοξέων* που έχουμε στη διάθεσή μας, δεδομένου ότι στη χημεία των πρωτεϊνών η λειτουργία ενός μορίου *έξαρτάται* απόλυτα από το σχήμα του. Μία *ανάδιπλωση* σειράς *άμινοξέων*, που στη φύση γίνεται σέ ένα *δευτερόλεπτο*, για να υπολογισθεί *πρέπει* να δουλέψει ο Computer χίλια χρόνια!

4) Όρια στη γνωστική μας ικανότητα βάζει και η θεωρία του Χάους. Αυτή βασίζεται στην παρατήρηση ότι πολλές φορές φαινόμενα μεγάλης κλίμακας παρουσιάζουν *εύαισθητη* *έξάρτηση* από *άσημαντες* *άρχικες* συνθήκες. Χρησιμοποιείται σάν παράδειγμα ή πρόταση ότι *«τό πέταγμα μιάς πεταλούδας στην Αυστραλία μπορεί να προκαλέσει θύελλα στην Όκλαχόμα»*. Το παράδειγμα ίσως είναι *υπερβολικό*, αλλά αφού χρησιμοποιείται, *ας* το πάρουμε κατά γράμμα. "Αν είναι *έτσι*, *άντε* να βρείτε ποιός πεταλούδας της Άττικης το πέταγμα θα προκαλέσει *καταιγίδα* στον Εύξεινο Πόντο.

5) Άλλά και το τεράστιο μέγεθος του Σύμπαντος κάνει πολύ δύσκολη την προσπάθειά μας να το γνωρίσουμε. Υπολογίζεται σήμερα ή κατάσταση του Σύμπαντος σέ χρόνο 10^{43} δευτερόλεπτα μετά το Big Bang.

Ποία ή κατάσταση στὸν χρόνον **μηδέν**;

6) Ἄλλο πρόβλημα ποὺ βασανίζονται νὰ λύσουν μερικοὶ εἶναι ἡ ἐξήγησις τῆς ἀνθρώπινης αὐτοσυνειδησίας. Γιὰ τοὺς πιστοὺς ἡ ἀπάντησις εἶναι γνωστή. Ἡ αὐτοσυνειδησία τοῦ ἀνθρώπου ὀφείλεται στὴν ἀθάνατη ψυχὴ του. Αὐτὸ ὑποστήριξε καὶ ὁ νομπελιστάς νευροφυσιολόγος John Eccles. Φυσικὰ ἡ ὑλοποίησις τῆς ἐνέργειας τῆς ψυχῆς μπορεῖ νὰ συνεπάγεται καὶ χημικὰς ἀντιδράσεις.

7) Κοντὰ βρῖσκεται καὶ τὸ πρόβλημα τῆς διαίτησης. Ἐπιστήμονες φυσικομαθηματικοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι μιὰ διαίτησις τοὺς ὀδήγησε κατ' εὐθείαν στὴ λύση ἐνὸς προβλήματος. Πῶς ἐξηγεῖται ἡ διαίτησις, θὰ τὸ μάθουμε ποτέ;

8) Μεγάλῃ σημασίᾳ θὰ εἶχε νὰ μπορούσαμε νὰ προβλέψουμε (μὲ ἀκρίβεια) τί ἀλλοιώσεις ἐπιφυλάσσει στὸ περιβάλλον τῆς Γῆς μας ἡ ἀνθρώπινη δραστηριότητα. Καὶ αὐτὴ ἡ (ἀκριβὴς) πρόβλεψις εἶναι ἀδύνατη

καὶ πάλι λόγῳ τῆς πολυπλοκότητος καὶ τῶν πολλῶν δεδομένων, πολλὰ ἐκ τῶν ὁποίων μᾶς εἶναι καὶ ἄγνωστα.

Νὰ θυμηθοῦμε ἐδῶ πόσο ἡ ἐπιθυμία τῆς προβλέψεως τοῦ μέλλοντος συγκλόνισε τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ γένησε τοὺς οἰωνοὺς, τοὺς μάντις, τὰ μαντεῖα κ.λ.π. Ὁ πέπλος τοῦ μέλλοντος ἔμεινε ἀδιapέραστος στὴν ἀνθρώπινη γνώσι.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι ὑπάρχουν ὀρισμένα ὅρια τὰ ὁποῖα ἡ ἀνθρώπινη γνώσι δὲν θὰ μπορεῖ ποτέ νὰ ξεπεράσει. Σ' αὐτὴ τῇ ζωῇ «ἐκ μέρους γινώσκωμεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν. Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλος, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται... Βλέπομεν γὰρ ἅτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τὸ τε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον» (ὁ ἀπόστολος Παῦλος πρὸς τοὺς Κορινθίους Α')

Θ. Β. ΚΕΤΣΕΑΣ
Ἴατρος

ΚΙ ΑΚΟΜΗ ΜΙΑ ΑΝΟΙΞΗ

*Σὲ εὐχαριστῶ καὶ πάλι Κύριε,
γιατὶ σ' ἐμένα τὸν ἀνάξιον,
κι ἀκόμη μιὰ ἄνοιξη χαρίζεις,
πολύχρωμη καὶ φωτεινὴ,
γιὰ νὰ χαρῶ τὰ λούλουδα,
ν' ἀκούσω τὰ πουλιὰ νὰ κελαῖδουῦν,
νὰ Σὲ ὑμνοῦν,
στὰ δάση, στὶς πλαγιὰς
καὶ στὰ βουνά.*

*Κι ἀκόμη νὰ χαρῶ τ' ὀλόφωτο,
πανώριο καλοκαίρι,
πού «ἄλλο ποιὸς ξέρει».
Νὰ νιώσω καὶ τὴν ἀπειρη στοργή Σου,
γιατὶ Ἐσὺ ὁ πλαστοουργός,
τρέφεις τὰ σεμνὰ - φτωχά,
καὶ τ' ἄλλα τὰ χρυσόφτερα πουλιὰ,
ὡς τό 'περ μετὴν ἅγια διδαχὴ Σου:*

*«Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,
ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν
οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας,
καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος
τρέφει αὐτά·
οὐκ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;»**

*Ἡ κατακλείδα
τῆς ἁγίας διδαχῆς σημαίνει:
ἀφοῦ τόσο στοργικὰ,
μεριμνᾷ γιὰ τὰ πουλιὰ,
σ' ἐσᾶς πού 'ναι πατέρας σας,
θὰ δώσει πλούσια τ' ἀγαθὰ.*

Α. ΣΤΑΥΡΙΤΗΣ

* Ματθ. στ' 26.

ΗΜΕΡΙΔΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

Στις 10 Ιουλίου 1999 πραγματοποιήθηκε η 2η Ημερίδα «Διεθνούς Συνεργασίας Έλλήνων Έπιστημόνων» που διοργάνωσε η Χριστιανική Ένωση Έπιστημόνων και είχε ως θέμα «*Η εξέλιξη της επιστήμης και ο άνθρωπος*».

Οι εργασίες της Ημερίδας διεξήχθησαν στους χώρους της νεότευκτης «Εστίας Χριστιανικής Αγάπης» στην Αγία Παρασκευή, που προσφέρθηκε από τις Αδελφότητες «ΖΩΗ» και «ΕΥΣΕΒΕΙΑ» και το Δ.Σ. της Έστίας.

Όσο γνωστόν, η πρώτη Ημερίδα είχε πραγματοποιηθεί πρό δύο ετών στη Βραύνα, στις εγκαταστάσεις των Κατασκηνώσεων του Συλλόγου «Απ. Παύλος».

Μετά από την πρώτη αυτή Ημερίδα, που είχε πιλοτικό χαρακτήρα, το Δ.Σ. της Χ.Ε.Ε. άπεφάσισε να καθιερωθεί ανά διετία η συνάντησή αυτή των Ελλήνων Έπιστημόνων του έξωτερικού, καθώς και εκείνων από διάφορες περιφέρειες του έλλαδικού χώρου.

Στη 2η Ημερίδα της 10ης Ιουλίου, παρευρέθησαν 97 έπιστήμονες, μέλη της Ένώσεώς μας, καθώς και από το έξωτερικό και από περιφερειακά Πανεπιστημιακά κέντρα της χώρας μας.

Το πρόγραμμα άρχισε στις 8.30' π.μ. με δέηση στο παρεκκλήσιο της «Έστίας». Μετά την έγγραφη των συνέδρων, η Ημερίδα άρχισε με προσφώνηση του Προέδρου της Χ.Ε.Ε., Καθηγ. κ. Χριστόφορου Διακόπουλου και με μία ενημερωτική εισήγηση του Συντονιστού της Ημερίδας, Καθηγ. κ. Χρήστου Γιαμδριά.

Κατά τη διάρκεια της Ημερίδας, έγιναν οκτώ εισηγήσεις στα εξής θέματα:

1. «*Φυσικές Έπιστήμες και Θεός*», Καθηγ. κ. Νικόλαος Κατσάνος, Φυσικοχημικός, Παν/μιο Πατρών.

2. «*Η εξέλιξη της επιστήμης και η εξέλιξη του ανθρώπου*», Επίκ. Καθηγ. π. Γεώργιος Αναγνωστόπουλος, Άστροφυσικός, Πολυτεχνική Σχολή Δημοκριτείου Παν/μίου Θράκης.

3. «*Η ύπέρβαση του άγχους στη ζωή των νέων*», κ. Πηγή Πορφύρη, Ψυχολόγος, Toronto, Canada.

4. «*Το ψυχολογικό τραύμα στα παιδιά και στους έφήβους*», Καθηγ. κ. Παύλος Κυμίσσης, Δ/ντής του Τμήματος Ψυχιατρικής παιδιών και έφήβων, New York Medical College.

5. «*Ένέργεια, Περιβάλλον και Άειφόρος Ανάπτυξη*», Καθηγ. κ. Άχιλλέας Άδαμαντιάδης, Μηχανολόγος - Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, Maryland, U.S.A.

6. «*Η αναπτυξιακή πορεία της έλληνικής γεωργίας και ο ρόλος της στην Έθνική Οικονομία, στο Περιβάλλον και στο μέλλον της υπάιθρου*», Καθηγ. κ. Χρήστος Ζωγάνας, Τομέας Άγροτικής Οικονομίας, Άριστοτέλειο Παν/μιο Θεσσαλονίκης.

7. «*Η γέννηση και η εξέλιξη της Πυρηνικής Φυσικής κατά τον 20ό αιώνα και οι έπιπτώσεις της στον άνθρωπο*», Καθηγ. κ. Μιχάλη Γρυπαιός, Φυσικός, Άριστοτέλειο Παν/μιο Θεσ/νίκης.

8. «*Μικρόβιο και Μικροβιολογία στην ύπηρεσία του περιβάλλοντος*», Καθηγ. κ. Κωνσταντίνος Εύθυμιος, Μικροβιολόγος, Τμήμα Βιολογίας, St. John's University, New York.

Έπί των εισηγήσεων έγιναν σχόλια και συζητήσεις. Μετά το τέλος των εισηγήσεων, παρεκλήθη από την Όργανωτική Έπιτροπή, ο Καθηγ. κ. Άκαδημαϊκός κ. Γεώργιος Κοντόπουλος, να λάβει τον λόγο και να μιλήσει προς τους συνέδρους. Ο κ. Κοντόπουλος αναφέρθηκε στα προβλήματα που δημιουργούνται στην εποχή μας, από τις έπεμβάσεις, στο διεθνή χώρο, των ισχυρών της γής, και την καταπάτηση του Διεθνούς Δικαίου, καθώς και τη στάση που θα πρέπει να λαμβάνει η έπιστημονική κοινότητα άπέναντι σε τουοίτου είδους καταστάσεις.

Ό Προϊστάμενος της Άδελφότητας Θεολόγων «ΖΩΗ» π. Νικήτας Βουτυράς έκλεισε την Ημερίδα με μία μεστή πνευματικού περιεχομένου όμιλία.

Όι εισηγήσεις θα δημοσιευθούν σε προσεχές τεύχος των «Άκτίων» ώστε να δοθεί η δυνατότης στους αναγνώστες να λάβουν γνώση αυτών.

Χ.Γ.

ΟΙ ΑΛΛΟΙ

Τὸ αἰώνιο πρόβλημα. Τί θὰ ποῦν οἱ ἄλλοι. Γνώμονας τῆς συμπεριφορᾶς μας ἢ γνώμη τους. Συμφωνοῦν; Διαφωνοῦν; Ἴδου ἢ ἀγωνία μας. Γιατί, πῶς νὰ πᾶς κόντρα στοῦ κοινωνικὸ κατεστημένο. Πῶς νὰ ἀγνοήσης τὶς καθιερωμένες συνήθειες, τὴ μόδα. Θὰ εἶσαι «σὰν τὴ μυῖγα μὲς στοῦ γάλα». Καὶ τὸ μόνο πού θὰ πετύχης, θὰ εἶναι ἡ εἰρωνεία καὶ ὁ χλευασμὸς τὸ λιγώτερο, νὰ σὲ ποῦν ιδιόρρηθμο.

Καὶ λοιπόν; Λοιπόν, ἔχεις δύο λύσεις: Ἡ θὰ γίνης ἑτεροκίνητος, «φοῦρνος τοῦ Χότζα» πού θὰ γυρίζη κάθε φορὰ κατὰ τὶς ἐπιταγὲς τοῦ καθενός, ἢ θὰ ἀγνοήσης τὴ γνώμη τῶν ἄλλων καὶ θὰ χαράξης τὴν πορεία σου, μὲ κριτήρια τὶς πεποιθήσεις σου καὶ τὶς ἠθικὲς ἐπιταγὲς. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ δικὴ σου γνώμη (γιατί ἔχεις δικαίωμα νὰ ἔχης καὶ ἐσὺ γνώμη γιὰ τὴ δικὴ σου πορεία).

Ἄλλὰ ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ οἱ ἄλλοι πού διαφωνοῦν καὶ σὲ τί διαφωνοῦν; Εἶναι οἱ ὑπερμοντέρνοι πού διαφωνοῦν μὲ τὴν ἐμφάνισή μας. Πού θέλουν τὰ μαλλιά τοῦ νέου μακρὰ. Πού τοὺς ἀρέσει νὰ στολίζη τὸ αὐτί μας (τὸ δεξιὸ ἢ τὸ ἀριστερό, ἀναλόγως) ἕνα σκουλαρίκι. Πού ἐπιθυμοῦν νὰ κοντύνη ἢ κοπέλλα τὴ φοῦστα της εἰς τὸ μὴ περαιτέρω, νὰ ἀνοίξη τὸ ντεκολτέ της ὡς ἐκεῖ πού δὲν παίρνει ἄλλο, καὶ ἄλλα. Καὶ δὲν τοὺς φτάνει νὰ τὰ κάνουν ὅλα αὐτὰ στὸν ἑαυτό τους. Ἐπιμένουν νὰ τὰ κάνουμε καὶ ἐμεῖς οἱ ἄλλοι. Νὰ ἐφαρμόσουμε στὸν ἑαυτό μας τὸ δικό τους γούστο, τὴ δικὴ τους αἰσθητικὴ, τὴ δικὴ τους ἠθικὴ.

Γιατί ἄραγε; Ἄν αὐτὸ πού κάνουν εἶναι ὠραῖο, ἐλκυστικὸ, καλὸ, γιατί δὲν περιορίζονται νὰ τὸ κάνουν αὐτοὶ, ὥστε νὰ ξεχωρίζουν καὶ νὰ ἔχουν τὸ προνόμιο αὐτῆς τῆς προβολῆς; Εἶναι ἀπλό. Ὁ ἄνθρωπος πού ξεφεύγει ἀπὸ τὸ μέτρο, ἔστω καὶ ὑποσυνειδητὰ τὸ αἰσθάνεται. Ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τοὺς κανόνες τῆς ἠθικῆς, δη-

μιουργεῖ ἔλεγχο. Καὶ προσπαθοῦμε νὰ γενικεύσουμε τὴν ἐκτροπὴ, γιὰ νὰ ἔχουμε τὴν δικαιολογία «ἔτσι κάνουν ὅλοι». Καὶ ἂν αὐτὸ ἰσχύει γιὰ τὴν ἐν γένει ἐμφάνισή μας, ἰσχύει πολὺ περισσότερο γιὰ τὴν συμπεριφορὰ μας, ὅταν μάλιστα αὐτὴ ἄπτεται τῆς ἠθικῆς. Αὐτὸς πού ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν ἴσιο δρόμο, ζητᾶ συνενόχους στὴν πορεία του. Ἡ ἱστορία τῆς κολοβῆς ἀλεπούς.

Εἶναι καινούργια αὐτὰ πού λέμε; Ὅχι, βέβαια. Ἀναγκάζομαστε ὅμως νὰ τὰ ἐπαναλάβουμε, γιατί «οἱ ἄλλοι» εἶναι πάντοτε παρόντες. Καὶ δὲν τοὺς φτάνει νὰ κάνουν ἐκεῖνοι ὅ,τι θέλουν, ἀλλὰ προσπαθοῦν νὰ παρασύρουν κι ἐμᾶς στὴν πορεία τους, μὲ τὴ δικαιολογία ὅτι πρέπει νὰ γίνουμε μοντέρνοι. Ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ζοῦμε σὲ παρωχημένες ἐποχές. Τόσο ἐνδιαφέρον γιὰ μᾶς τοὺς «ντεμοντέ», τοὺς «ὀπισθοδρομικούς», εἶναι, πράγματι, συγκινητικὸ.

Ἄς ἀφήσουν ὅμως τὶς προφάσεις αὐτοὶ οἱ «μοντέρνοι», οἱ «προοδευτικοί», οἱ «νεωτεριστές». Ἐτσι θέλουν; Ἐτσι ἂς κάνουν. Μὲ γιὰ τους, μὲ χαρὰ τους. Σῶνει καὶ καλὰ νὰ μᾶς ποδηγετήσουν σ' ἕνα δρόμο πού δὲν δεχόμαστε. Σ' ἕνα τρόπο ζωῆς πού δὲν μᾶς πᾶει. Στὸ κάτω-κάτω, στὰ κηρύγματά τους μιλοῦν κατὰ κόρον γιὰ τὴν ἐλευθερία. Ἐ, λοιπόν, ἐλεύθεροι εἴμαστε κι ἐμεῖς καὶ θὰ κάνουμε ὅ,τι θέλουμε. Καὶ δὲν ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ «ὀδηγούς». Καὶ μάλιστα μὲ τὸ ζόρι. Κατεστημένο αὐτοὶ; Κατεστημένο κι ἐμεῖς. Ἄς τραβήξη ὁ καθένας τὸ δρόμο του. Καὶ νὰ δοῦμε ποιὸς θὰ μετανοιώσῃ.

Πολλὲς φορὲς, σὲ περασμένες ἐποχές, οἱ ἄνθρωποι ἔκαναν τὶς ἴδιες δοκιμὲς. Κι ὅταν ἔφθασαν στοῦ τελευταῖο σκαλοπάτι «στοῦ κακοῦ τὴ σκάλα», ἄρχισαν νὰ ξαναεβαίνουν τὸν ἀνηφορικὸ δρόμο τῆς ἀρετῆς. Ἄραγε, δὲν μποροῦν τὰ παθήματά μας νὰ μᾶς γίνουν μαθήματα;

ΗΡΑΚΛΗΣ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΣΧΟΛΙΑ

ΚΑΙ Ο ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΓΗΡΑΣΚΕΙ

Ἡ ἀξία τῶν στατιστικῶν ἔγκειται σὸ γε-
γονός ὅτι ἐπιβεβαιώνουν -συνήθως «ἐν
ψυχρῶ» καὶ μὲ χρονικὴ ἀπόσταση- ὅ,τι «ἐν
θερμῶ» κατὰ τὴν καθημερινὴ τακτικὴ ἔχει
πολὺ ἐνωρίτερα διαπιστωθεῖ.

Συγκεκριμένα ἀπὸ τὰ στατιστικὰ στοι-
χεῖα τοῦ «Εὐρωπαϊκοῦ Δελτίου Πληροφο-
ριῶν» τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας προ-
κύπτει ὅτι οἱ ἐργαζόμενοι τὰ τελευταῖα πε-
ρίπου εἴκοσι χρόνια «ἔχουν γυρίσει τὴν πλα-
τη στὰ ἐργατικὰ συνδικάτα» σὲ πανευρω-
παϊκὸ ἐπίπεδο. Κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴ αὐτὴ
στατιστικὴ ἀπεικόνιση, ἓνας στοὺς τρεῖς ἐρ-
γαζόμενους φέρεται νὰ ἔχει ἀποστασιοποιη-
θεῖ ἀπὸ τὶς συνδικαλιστικὰς ὀργανώσεις στὴν
Ἑλλάδα (ἐνῶ ὑψηλότερα εἶναι τὰ ποσοστὰ
αὐτὰ στὴν Γαλλία καὶ τὴν Πορτογαλία).

Σχολιάζοντας τὸ φαινόμενο αὐτὸ ὁ ἀρ-
θρογράφος τῆς ἐφημερίδας «Βῆμα» Νίκος
Νικολάου παρατηρεῖ ὅτι: «*Ἄν πάροουμε ὑπ'
ὄψη ὅτι στὶς σύγχρονες δημοκρατίες οἱ πιὸ
σταθερὲς κοινωνικὲς δομὲς ὑπάρχουν ἐκεῖ
ὅπου πέραν τῶν κομμάτων ἀναπτύσσονται
καὶ ἄλλες μορφὲς συλλογικῆς δραστηριότη-
τας καὶ ὅτι εἰδικὰ οἱ κοινωνικοὶ ἐταῖροι (ἐρ-
γαζόμενοι καὶ ἐργοδότες) εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ
ἀποφασίζουν γιὰ τὰ μεγάλα προβλήματα,
τότε εἶναι ὄντως ἀποκαρδιωτικὸ φαινόμενο
ἡ παρακμὴ τῶν συνδικάτων.*

Οἱ διαπιστώσεις αὐτὲς καθιστοῦν ἐπικαι-
ρα ὅσα πρὸ τριάντα ἐτῶν ἔγραφε ὁ ἀείμνη-
τος καθηγητὴς Ἀλέξανδρος Τσιριντάνης,
ὅταν μίλησε γιὰ «κουρασμένη ἐλευθερία» καὶ
γιὰ τὴν «γῆρανση τῶν ιδεῶν καὶ τῶν θε-
σμῶν», ὅπως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ συνδι-
καλισμός, ἐπεξηγώντας τὰ αἷτια τῆς κοπώ-
σεως καὶ τῆς γηράνσεως. «*Καὶ αἱ ιδέαι αὐ-
ταὶ ἐγήρασαν-γράφει- μὰ γιὰ νὰ μὴ γηρά-*

*σουν; Πῶς νὰ “ἀνακαινοθῆ ὡς ἀετοῦ ἡ νεό-
της” τῶν ιδεῶν αὐτῶν, ὅταν τοὺς λείπη ἡ
ζωντανὴ ἐπαφὴ πρὸς τὴν ἀνθρώπινη προ-
σωπικότητα καὶ τὰς ἀξίας ποὺ ἐξυψώνουν
πνευματικῶς τὴν προσωπικότητα αὐτήν; Ἡ
ἐλευθερία, ὅπως μᾶς τὴν προσέφερε ἡ δημο-
κρατία, ὅπως τὴν διεισφόρωσε ὁ πολιτισμός
μας ἦτο ἀρνητικὴ. Ἦτο ἐλευθερία μονώσεως
καὶ ἐγκαταλείψεως. Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ γη-
ράσῃ;» (Ἀλ. Τσιριντάνης: «Γιὰ νὰ ἐπιζήσῃ ἡ
δημοκρατία», Ἀθήνα 1975, σελ. 13).*

ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ

ΣΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

Οἱ μεγάλοι καὶ καταστρεπτικοὶ σεισμοὶ
τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου στὴν γειτονικὴ
Τουρκία ἔδωσαν τὴν ἀφορμὴ νὰ ἐκδηλωθοῦν
ἔμπρακτα τὰ φιλόφρονα καὶ εὐγενικὰ αἰ-
σθήματα, τὰ ὁποῖα κρῦβει ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ,
καλλιεργημένη ἀπὸ αἰῶνες μὲ τὴν εὐαγγελι-
κὴ διδασκαλία καὶ τὸ ἀνθρωπιστικὸ πνεῦμα
τῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως, παραμερίζοντας
τὶς πικρίες, τὶς ὁποῖες ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ ἔχει
δοκιμάσει ἀπὸ τὴν ἐπιθετικὴ διάθεση τοῦ γει-
τονικοῦ ἔθνους.

Ἀξίζουν συγχαρητήρια καὶ στὴν ἡγεσία
τοῦ τόπου γιὰ τὴν ἄμεση δραστηριοποίησή
της, γιὰ τὴν παροχὴ βοήθειας στὸν δοκιμα-
ζόμενο τουρκικὸ λαό, καὶ ἰδιαίτερα στὰ μέλη
τῶν σωστικῶν συνεργειῶν ποὺ ἐστάλησαν ἐπὶ
τόπου, τὰ ὁποῖα μὲ ζῆλο καὶ αὐταπάρηση
ἐπετέλεσαν τὸ δύσκολο ἔργο τους. Καὶ τὸ
ἔργο αὐτὸ βρῆκε ἀνταπόκριση καὶ ἀναγνω-
ρίσθηκε τόσο ἀπὸ τοὺς ἀπλοὺς πολῖτες, τὰ
ἴδια τὰ θύματα τῶν σεισμῶν μὲ τὶς ἀυθόρμη-
τες ἐκδηλώσεις τῆς εὐγνωμοσύνης ἀλλὰ καὶ
μὲ ἐκπληξὴ γιὰ τὴν ἑλληνικὴ βοήθεια στὶς δύ-
σκολες ὥρες των, ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν ἐπίσημη
πλευρὰ μὲ τιμητικὲς δηλώσεις γιὰ τὴν ἑλλη-

νική συμμετοχή ύπευθύνων προσώπων και του δημοσιογραφικού κόσμου της γειτονικής χώρας.

Όμως από όλη αυτή την ιστορία διεφάνη ότι η τουρκική προπαγάνδα για λόγους συντηρήσεως μεταξύ του τουρκικού λαού επιθετικού πνεύματος είχε καλλιεργήσει κακή εικόνα για τους Έλληνες, πράγμα που εξηγεί την έκπληξη των άπλων ανθρώπων για την ελληνική συνδρομή στις στιγμές της μεγάλης τους συμφοράς.

Και τὸ ἐρώτημα εἶναι: Ἡ μεταστροφή τῆς εἰκόνας αὐτῆς θὰ εἶναι παροδική γιὰ ὅσο διάστημα θὰ εἶναι ἔντονες οἱ ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν μεγάλη αὐτὴ δοκιμασία τοῦ τουρκικοῦ λαοῦ, ὅποτε θὰ μεταπέσουμε ἐν καιρῷ στὸ ψυχροπολεμικὸ κλίμα ἢ θὰ ἀποτελέσει αἰτία γιὰ μονιμώτερη προσέγγιση τῶν δύο λαῶν καὶ γιὰ τὴν δημιουργία συνθηκῶν ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καὶ εἰρηνικῆς συνυπάρξεως;

ΟΙ ΠΡΟΣΦΑΤΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς ὑπέστησαν ἴσως γιὰ πρώτη φορὰ τὶς ὀδυνηρὲς συνέπειες τοῦ καταστρεπτικοῦ σεισμοῦ τῆς 7ης Σεπτεμβρίου μὲ τὶς δεκάδες νεκροὺς, τὶς ἑκατοντάδες τραυματίες, τὶς χιλιάδες ἀστέγους καὶ τὶς ἀνυπολόγιστες ὕλικές ζημιές, ἐνῶ ἡ προοπτική γιὰ τὴν ἐπούλωση τῶν πληγῶν αὐτῶν θὰ ἀπαιτήσῃ πολὺν χρόνον καὶ τὴν δαπάνη δισεκατομμυρίων δραχμῶν γιὰ νὰ ἐπανεύρῃ ἢ ζωὴ τῶν κατοίκων τῶν πληγεισῶν περιοχῶν τοὺς κανονικοὺς τῆς ρυθμοὺς.

Δὲν μπορεῖ ὁμως νὰ μὴ σημειώσει καὶ νὰ ἐπαινέσῃ κανεὶς τὴν αὐτοθυσία καὶ τοὺς πολυήμερους μόχθους τῶν ἑλληνικῶν σωστικῶν συνεργειῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων τῶν ἐθελοντικῶν ὁμάδων τῶν ξένων ἀποστολῶν, ποὺ ἔσπευσαν νὰ βοηθήσουν μὲ τὸν πλεόν ἐνεργὸν τρόπον τοὺς Ἕλληνες συναδέλφους τῶν στὸ ἔργο τῆς σωτηρίας καταπλακωθέντων ἀπὸ τὰ ἐρείπια ἀτόμων.

Εἶναι πάντως δεῖγμα αἰσιοδοξίας ὅτι στοὺς καιροὺς μας, ὅποτε ὁ ἀτομιμοδὸς καὶ τὰ ἴδια συμφέροντα κυριαρχοῦν στὴν καθη-

μερινὴ ζωὴ, συνυπάρχουν παράλληλα καὶ ἐκδηλώσεις διεθνούς ἀλληλεγγύης, οἱ ὁποῖες ἀπληροῦν τὸ πνεῦμα τῆς Καινῆς Διδαχῆς μὲ πράξεις ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης, τὸ ὁποῖο λανθάνοντως ἐπιζεῖ σὲ πολλοὺς συνανθρώπους τῆς ἐποχῆς μας. Εὐχάριστο δεῖγμα καὶ τῆς μεταστροφῆς τῆς κοινῆς γνώμης στὴν γειτονική Τουρκία, σὲ ἀνταπόδοση τῆς ἑλληνικῆς συμμετοχῆς στὰ δραματικὰ συμβάντα τῶν σεισμῶν τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου στὴν χώρα αὐτή, ἦταν καὶ ἡ ἐκδήλωση συμπαθείας ἐκ μέρους τῆς τουρκικῆς ἡγεσίας γιὰ τὶς καταστρεπτικὲς συνέπειες τοῦ σεισμοῦ τοῦ Σεπτεμβρίου στὴν Ἀττική, ἀλλὰ κυρίως ἡ ἀφιξη καὶ ἡ συμμετοχὴ πολυπληθοῦς ἐθελοντικοῦ τουρκικοῦ κλιμακίου στὸ ἔργο τῆς διασώσεως τῶν θυμάτων τοῦ Ἐγκέλαδου, τὸ ὁποῖο δικαίως ἐτιμήθηκε ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας.

ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗ

Μέσα στὴν ρευστότητα ποὺ ἐπικρατεῖ στὸν βαλκανικὸ χωρὸ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη δὲν πρέπει νὰ διαφεύγει τῆς προσοχῆς ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τόσον τῆς πολιτείας, ὅσον καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ παράγοντα γιὰ τὴν Δυτικὴ Θράκη, ἢ ὁποῖα μὲ θυσίες καὶ τὸ αἷμα τῶν Ἑλλήνων ἐνσωματώθηκε πρὸ ἑβδομήντα ἐτῶν στὸν κορμὸ τῆς ἐλευθέρης Ἑλλάδας, πρέπει νὰ εἶναι αὐξημένο.

Εἶναι γνωστὸ ἀπὸ πολλοῦ, πράγμα ποὺ καὶ συχνὰ ἐπανερχεται στὴν ἐπικαιρότητα μὲ δημοσιεύματα στὸν τύπο, ὅτι ἡ πληθυσμιακὴ συσχέτιση μεταξύ μουσουλμανικοῦ καὶ χριστιανικοῦ στοιχείου στὴν περιοχὴ αὐτὴ μεταβάλλεται ἐπικίνδυνα εἰς βάρος τοῦ δευτέρου, ἀφ' ἑνὸς μὲ τὴν σημειουμένη ἀριθμητικὴ αὐξηση τῶν μουσουλμάνων καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὴν παρατηρουμένη ἀντίστοιχη συρρίκνωση τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου ἐξ αἰτίας τῆς ὑπογεννητικότητος καὶ τῆς μεταναστεύσεως μέρους αὐτοῦ σὲ χώρες τοῦ ἐξωτερικοῦ πρὸς ἀναζήτηση καλυτέρων οικονομικῶν συνθηκῶν διαβιώσεως. Ἡ συνέχιση αὐτῆς τῆς καταστάσεως εἶναι ἐνδεχόμενο νὰ ἀποτελέσῃ ἐπιχείρημα γιὰ τὴν προβολὴ μελλοντικῶν

τουρκικῶν ἀξιώσεων γιὰ τὴν περιοχὴ αὐτή. Ἐνδείξεις ἐπ' αὐτοῦ ἔχουν ἀπὸ καιροῦ ἐπισημανθεῖ.

Τὸ ζήτημα εἶναι τί γίνεται ἀπὸ ἑλληνικῆς πλευρᾶς γιὰ τὴν συγκράτηση τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ στὶς ἐστίες του;

Πρὸ πενταετίας τρεῖς Ἑλληνες κορυφαῖοι οἰκονομολόγοι, μέλη τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, συνέταξαν ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας εἰδικὴ μελέτη γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς περιοχῆς μὲ στόχο τὴν αὐξηση τοῦ εἰσοδήματος τῶν κατοίκων αὐτῆς, παράλληλα μὲ τὴν χορήγηση ἐπαρκῶν οἰκογενειακῶν ἐπιδομάτων στὶς πολυτέκνες οἰκογένειες τῶν Χριστιανῶν μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν ἐξισορρόπηση τῆς ἀριθμητικῆς αὐτῆς σχέσεως χριστιανικοῦ καὶ μουσουλμανικοῦ στοιχείου. Τὸ ἐρώτημα εἶναι τὰ πορίσματα τῆς μελέτης αὐτῆς τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἔτυχαν ἔστω καὶ μερικῆς ἐφαρμογῆς κατὰ τὴν διαρρεύσασα πενταετία;

Ἀκούγεται ὅτι Ἑλληνες ἐπιχειρηματίες κάνουν ἐπενδύσεις στὶς γειτονικὲς βαλκανικὲς χώρες, γεγονός πού συντελεῖ στὴν ἀνασυγκρότηση τῶν οἰκονομιῶν τῶν χωρῶν αὐτῶν. Δὲν θὰ ἔπρεπε, καὶ μὲ τὴν συνδρομὴ τῆς πολιτείας, νὰ δοθεῖ προτεραιότητα στὴν ἐπενδυτικὴ δραστηριότητα τῶν Ἑλλήνων ἐπιχειρηματιῶν γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς Δυτικῆς Θυράκης;

Ὡς γνωστὸν ἡ Δυτικὴ Θυράκη ἐνωματώθηκε στὴν Ἑλλάδα μὲ τὶς συνθήκες Νεϊγὺ καὶ Σεβρῶν μετὰ τὸ πέρας τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου καὶ μὲ τὴν συναίνεση τῶν μουσουλμάνων τῆς περιοχῆς, οἱ ὁποῖοι προτιμοῦσαν τὴν ἑλληνικὴ διοίκηση ἀπὸ τὴν βουλγαρικὴ. Καὶ τότε ὁ Κεμάλ, ὑπηρετῶν ὡς στρατιωτικὸς ἀκόλουθος στὴν πρεσβεΐα τῆς Σόφιας δὲν ἀντέδρασε, ἀλλὰ ἀρκέσθηκε νὰ δηλώσει ὅτι, δὲν ἀντιτίθεται στὴν παραχώρηση αὐτῆ, γιὰτὶ στὸ ἀπώτερο μέλλον θὰ εἶναι εὐκολώτερο νὰ ἀποσπασθεῖ τὸ τμήμα αὐτὸ τῆς Θυράκης ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα παρὰ ἀπὸ τὴν Βουλγαρία.

Δὲν εἶναι ἐπιτρεπτὸν μὲ τὴν ἀδράνεια τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους καὶ τῆς ἐν γένει ἑλληνι-

κῆς κοινωνίας νὰ ἐπαληθεύσει ἡ πρόβλεψη αὐτῆ τοῦ Κεμάλ.

Β. Κ. Στ.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ἡ ἐκλογή τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Δημητρίου (Τρακατέλη) ἔδωσε μιὰ ἀνάσα στὸν ἑλληνισμό τῆς Ἀμερικῆς καὶ σὲ ὅλους ἐκείνους πού πίστευαν καὶ πιστεύουν στὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτήρα του, τοῦ ἠθους του καὶ τὴν θεολογικὴ του κατάρτιση. Ἡ ἐπὶ πολλὰ χρόνια θητεία του στὴν Ἀμερικανικὴ Ἡπειρο, ἡ ἐμπειρία πού ἀπεκόμισε, οἱ καλὲς σχέσεις καὶ τὸ ἦπιον τοῦ χαρακτήρα του ἐγγυῶνται τὴν ἀπὸ Θεοῦ εὐλογίαν. Ἡ στήλη αὐτὴ καὶ τὸ περιοδικὸ «Ἀκτίνες» τοῦ εὐχονται πάντοτε νὰ ἐνεργεῖ σωφρόνως γιὰ τὸ καλὸ τοῦ πληρώματος τῆς ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς, ὡς ποιμένας καὶ πνευματικὸς ἡγέτης τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀμερικῆς καὶ ὑπερασπιστῆς τῶν ἐθνικῶν μας θεμάτων. Ἡ παρουσία του στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς, ἔργο δύσκολο καὶ μεγάλο, θὰ εἶναι ὠφέλιμη καὶ θὰ ἔχει τὴ συμπαράσταση ὄλων ἐκείνων πού μποροῦν κάτι νὰ τοῦ προσφέρουν. Ἡ ἐπιλογή του ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἦταν ἐπιτυχῆς.

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΝΟΙΞΑΝ

Γιὰ τὴν κατάσταση στὸ χώρο τῆς Παιδείας ἔχουμε ξαναμιλήσει καὶ γι' αὐτὸ δὲν θὰ ποῦμε πολλά. Οἱ ἐξετάσεις ἀπέδειξαν ὅτι τὰ πράγματα δὲν εἶναι εὐχάριστα. Ἡ ἑλληνικὴ ἐκπαίδευση δὲν ἔχει τὴ θέση πού τῆς ἀνήκει μέσα σὲ ἓναν ἀνταγωνιστικὸν χώρο καὶ χάνει διαρκῶς ἔδαφος. Ἡ δημόσια ἐκπαίδευση νοσεῖ, καὶ τὸ ξέρουμε ὅλοι. Ὅχι ὅτι ὑπάρχουν ἔτοιμες ἢ εὐκόλες λύσεις. Γονεῖς καὶ μαθητὲς στρέφονται στὴν ἰδιωτικὴ ἐκπαίδευση καὶ ἰδιαίτερα στὰ φροντιστήρια γιὰ νὰ καλύψουν ἀπαραίτητες γνώσεις πού δὲν προσφέρει ἡ δημόσια ἐκπαίδευση, ἀφοῦ ἀκόμη καὶ ὁ χρόνος τῆς συρρικνώνεται μὲ τὶς συνεχεῖς καταλήψεις τῶν σχολείων.

«Ἀπὸ τὸ δημοτικὸ στὰ φροντιστήρια»,

«φροντιστήριο από... κούνια» γράφουν οι έφημερίδες. «Περίπου 2000 παιδιά-μαθητές του Δημοτικού έχουν εγγραφεί σε φροντιστήρια. Εκπαίδευση: ο Γολγοθᾶς του μαθητή».

Και οι γονείς πόσα πληρώνουν; Για τους μαθητές της πρώτης Λυκείου απαιτούνται κάθε μήνα 50.000 δρχ. για 12-14 ώρες έβδομαδιαίως. Για την τρίτη Λυκείου τα δίδακτρα φθάνουν τις 75.000 δρχ. Και αυτά όχι για κατ'ιδίαν ιδιαίτερα μαθήματα που το κόστος κυμαίνεται από 7-15 χιλιάδες την ώρα. Και όλα αυτά σε μιὰ χώρα που υπάρχει θεσμοθετημένη ή δωρεάν παιδεία.

Έν τῷ μεταξύ κάθε χρόνο και λιγότεροι μαθητές. Συγχωνεύσεις σχολείων επιβάλλονται, λιγότεροι διορισμοί, μετακινήσεις από τόπο σε τόπο δυσκολεύουν την κατάσταση. Παρ' όλες τις προσπάθειες για θελίωση της εκπαιδευτικής ύποδομης χρειάζεται ο σωστός προσανατολισμός σε σχέση με τα δεδομένα της τεχνολογίας και της θέσης του ανθρώπου ανάμεσα στη μηχανή, στον κυκεῶνα της καταναλωτικής κοινωνίας, και της πραγματικής εκπαίδευσης του ανθρώπινου χαρακτήρα.

ΓΙΝΑΜΕ ΕΞΙ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ

Τη Δευτέρα 9 Αυγούστου αναμενόταν να γεννηθεί ο έκτος δισεκατομμυριοστός κάτοικος του πλανήτη μας. Μὲ άλλα λόγια στις 9 Αυγούστου 1999 ο πληθυσμός της Γῆς θά έφθανε τὰ έξι δισεκατομμύρια. Δὲν γνωρίζουμε πού γεννήθηκε κι ἂν ἦταν ἄγόρι ἢ κορίτσι. Κάθε 24 ὥρες γεννιούνται 237.000 ἄνθρωποι στή Γῆ, ἐνῶ πεθαίνουν 140.000. Έκείνο πού ἔχει σημασία εἶναι ἡ ἀνισορροπία πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στὸν ἀριθμὸ τῶν παιδιῶν πού γεννιῶνται στὶς ἀναπτυγμένες χῶρες καὶ τῶν ἀνθρώπων πού πεθαίνουν στὶς ὑπὸ ἀνάπτυξη χῶρες. Στὶς ἀναπτυγμένες χῶρες μὲ τὶς ἐκτρώσεις καὶ τὶς ἀποβολές ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων διαρκῶς μειώνεται καὶ τὰ προβλήματα μεγαλώνουν κυρίως στὶς μικρές καὶ μὲ λίγο πληθυσμὸ χῶρες.

Γενικῶς ὅμως ὑπάρχει πάντοτε ἡ ἀρχή: «Ὅσο μεγαλώνει ὁ πληθυσμὸς τῆς Γῆς, τόσο

λιγοστεύουν οἱ ἄνθρωποι». Καὶ τὸ σπουδαιότερο εἶναι ὅτι ὁ καινούργιος αἰώνας πρέπει νὰ μᾶς βρεῖ σε ἀνοδικὴ πορεία σε σχέση με τὴν ἀνθρωπιά μας.

Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Έκατὸν τριάντα τέσσερα χρόνια λειτουργεῖ στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας τὸ Λαϊκὸ Πανεπιστήμιο. Ἡ λειτουργία του πραγματοποιήθηκε με τὴν ἴδρυση τῆς Ἐταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ.

Στὶς 8 Δεκεμβρίου τοῦ 1865, μόλις 28 χρόνια ἀπὸ τὴν ἴδρυση τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1837), δέκα νέοι ἄνθρωποι, μεταξύ τῶν ὁποίων ὁ Χαρίλαος Τρικούπης, ὁ Ἄγγελος Βλάχος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ἐπὶ κεφαλῆς τὸν μετέπειτα ἔθνικὸ εὐεργέτη Ἀλέξανδρο Σοῦτσο, ὄραματίστηκαν καὶ στὴ συνέχεια ἴδρυσαν τὸ Λαϊκὸ Πανεπιστήμιο στὸ πλαίσιο τῶν δραστηριοτήτων τῆς Ἐταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ... Σήμερα στὸ ἴδιο πάντα κτήριο τῆς ὁδοῦ Εὐριπίδου 12, τριάντα ἐννέα πανεπιστημιακοὶ καθηγητὲς διδάσκουν ἀφιλοκερδῶς. Λειτουργοῦν ὀκτῶ ἐνδιαφέροντες κύκλοι σπουδῶν με τὴ μορφή σεμιναρίων γιὰ φοιτητὲς κάθε ἡλικίας. Ἡ θεματολογία καλύπτει ποικίλα ἐνδιαφέροντα ἀπὸ τὸ χῶρο τῆς θρησκείας, Ἱστορίας, Πολιτισμοῦ, Ψυχολογίας ἀλλὰ καὶ τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν. Περίπου 200 φοιτητὲς (φοιτητὲς ΑΕΙ-ΤΕΙ, ἐργαζόμενοι, συνταξιῶχοι) ἀποτελοῦν τὸ φοιτητικὸ κοινὸ.

Ἀξίζουν συγχαρητήρια στὸν Πρόεδρο τῆς Ἐταιρείας κ. Νικόλαο Μπρατσιωτῆ καὶ τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου, ὅπως καὶ ὅλους τοὺς συνεργάτες τους. Γιὰ ὅσους ἐνδιαφέρονται πληροφορίες δίδονται Εὐριπίδου 12, 6ο ὄροφο.

Νὰ λοιπὸν τί μπορεῖ νὰ κάνει ἡ ἀνδιόκτητης ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καὶ πόσα μπορεῖ νὰ ἐπιτύχει.

Σ.Β.Π.

Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΥΠΟΥ
ΤΗΣ Χ.Ε.Ε.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΑΞΙΟΣ!

Με αισθήματα χαρᾶς και ἀνακούφισης ὑποδέχθηκε ὁ ἀπανταχοῦ Ἑλληνομοσ τὴν παμψηφεί ἐκλογή τοῦ Μητροπολίτου Βρεσθῆνης κ. Δημητρίου ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς, κατὰ τὴν συνεδρίαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὴν 18ῃ Αὐγούστου.

Τὰ Μέσα Ἐνημέρωσης τῆς μητροπολιτικῆς Ἑλλάδας και τῆς ἑλληνοαμερικανικῆς ὁμογένειας πρόβαλαν ἰδιαίτερα τὴν πνευματικὴ προσωπικότητα τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς τονίζοντας τὴν πραότητα τοῦ χαρακτήρα του και τὴν πολὺπλευρὴ μόρφωσή του καθὼς και τὴν ἀπήχηση ποὺ ἔχει στὸ ποιμνιὸ του ἀφοῦ ἐπὶ δεκαετίες δίδαξε και διακόνησε τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἀμερικῆς.

Οἱ ἐφημερίδες τῆς ὁμογένειας «Ἐθνικὸς Κῆρυξ» και «Πρωινή» παρουσίασαν με καθημερινὰ πρωτοσέλιδα τίς πρῶτες μέρες τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κ. Δημητρίου, ἐνημερώνοντας παράλληλα τοὺς ἀναγνώστες τους γιὰ τὴ ζωὴ του με μαρτυρίες παλαιῶν του φίλων. Συγκεκριμένα ὁ «Ἐθνικὸς Κῆρυξ» στὸ πρωτοσέλιδο και σὲ ἑσωτερικὲς σελίδες τοῦ φύλλου τῆς 21ῆς Αὐγούστου δημοσίευσε τίς ἀναμνήσεις παιδικῶν φίλων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἀπὸ τίς Κατασκηνώσεις τῶν Χριστιανικῶν Μαθητικῶν Ὁμάδων (Χ.Μ.Ο.) στὴν Ἁγία Παρασκευὴ Ἀττικῆς. Τὰ πενήντα περίπου χρόνια ποὺ πέρασαν ἄφησαν ἀναλλοίωτα τὰ βιώματα ποὺ ἔζησαν οἱ τότε κατασκηνωτὲς και σήμερα ἐπιφανεῖς ὁμογενεῖς και στελέχη τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας

με τὸν ὁμαδάρχη τους, νεαρὸ φοιτητὴ τῆς Θεολογίας, Δημήτριο Τρακατέλλη και τὸν ἀδελφικὸ του φίλο, συμφοιτητὴ του και σημερινὸ Ἀρχιεπίσκοπο Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιο. Παράλληλα στὰ δημοσιεύματα γινόνταν ἰδιαίτερη ἀναφορὰ στὶς συναντήσεις τῶν Χ.Μ.Ο. στὸ Καρύτση 14 και στὸν πνευματικὸ ρόλο τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων «ΖΩΗ».

Στὸν ἀντίποδα τῶν δημοσιευμάτων ποὺ ἀγκάλιασαν τὸν νέο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀμερικῆς κ. Δημήτριο βρέθηκαν οἱ ἀμερικανικὲς ἐφημερίδες ποὺ ἀγνόησαν ἐπιδεικτικὰ ἢ ὑποβάθμισαν ἀπαράδεκτα τὴν ἐκλογή του. Ἐφημερίδες ποὺ πρόβαλλαν μέχρι πρὸ τινος με πρωτοσέλιδα και ἀναλυτικὰ ρεπορτάζ τὰ πρόσφατα προβλήματα ποὺ τάραξαν συθέμελα τὴν τοπικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία πέρασαν στὰ «ψιλά» τὸ γεγονός και παραπληροφόρησαν τοὺς ἀναγνώστες τους, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τοὺς New York Times.

Τέτοια φαινόμενα καθιστοῦν ἀπαραίτητη τὴ δημιουργία διεθνῶν ὀρθοδόξου πρακτορείου εἰδήσεων ποὺ θὰ πληροφορεῖ ἀντικειμενικὰ τὴν παγκόσμια κοινότητα με εἰδήσεις ποὺ ἀφοροῦν τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Μιὰ τέτοια προσπάθεια βρῖσκεται ἤδη σὲ ἐξέλιξη ἀπὸ τὸν περασμένο Μάιο, μετὰ τὸ διεθνὲς συνέδριο ὀρθοδόξων δημοσιογράφων ποὺ συνῆλθε στὴν Ἑλλάδα, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν και τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος

ΜΑΚΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

«ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ»

ΜΕΛΕΤΑΙ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΚΤΙΝΩΝ»

Κατάλογος τῶν βιβλίων πὸν ὑπάρχουν σήμερα.

ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ Τόμος Α΄	1000
ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ Τόμος Β΄	1000
ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΡΙΤΣΙΟΥ Τόμος Α΄	1000
ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΡΙΤΣΙΟΥ Τόμος Β΄	1000
ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	1000
ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΜΥΣΤΙΚΑ (γιὰ ἀγόρια ἀπὸ 16 ἐτῶν καὶ ἄνω)	1500
ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΛΛΗΝΑ ΝΕΟ.....	100
ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ - Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ	1000
ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ - Η ΑΡΜΟΝΙΑ	1000
Η ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ	500
ΟΙ ΦΟΒΟΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΑΠΟΤΥΧΙΑΙ ΤΟΥ	500
Ο ΑΡΤΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ	800

Οί συνδρομηταὶ τῶν «Ἀκτίνων» πὸν ἐπιθυμοῦν νὰ προμηθευθοῦν βιβλία ἀπὸ τὸν ὡς ἄνω κατάλογο παρακαλοῦνται νὰ τηλεφωνήσουν στὸ τηλέφωνο 32 23 560.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

Ἐκ τῶν Ἐκδόσεων «Ἡ Δαμασκός» ἔχουν κυκλοφορήσει:

Γ. ΒΕΡΙΤΗ

ΑΠΑΝΤΑ ΠΕΖΑ Ι : ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

**ΑΠΑΝΤΑ ΠΕΖΑ ΙΙ: ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ – ΜΟΡΦΑΙ**

ΑΠΑΝΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Ο ΜΑΡΜΑΡΩΜΕΝΟΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ

Δοκίμια Ἐλληνορθόδοξου Στοχασμοῦ
Παρουσίαση – Εἰσαγωγικὸ δοκίμιο – Ἐπιμέλεια
Ε. Ν. ΜΟΣΧΟΣ

καὶ ἡ βιογραφία

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΓΚΙΑΛΛΑΣ

(**Γ. ΒΕΡΙΤΗΣ**)

Ἡ ὀλόκληρη ἢ πρὸ πάνω σειρὰ τῶν βιβλίων τοῦ Γ. Βερίτη καὶ ἡ βιογραφία του, διατίθενται ἀπὸ τὸ βιβλιοπωλεῖο «ΖΩΗ», Καρύτση 14, 105 61 Ἀθήνα, τηλ. 32 23 560, στὴν εἰδικὴ τιμὴ τῶν δρχ. 7000.

Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός»
Καρύτση 14 - 105 61 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 32 21 283